Zelk Zoltán

Nyár és tél között

Nyár s tél között úgy vándorol
Október, November,
mint a poros országúton
két szomorú ember.

Kertek, lankák közül jönnek,
mennek havas tájra,
búsan integet utánuk
egy kopár fa ága.

Mint rossz gyerek, a szél őket
sárral megdobálja,
utánuk fut, ruhájukat
s hajukat cibálja.

Nyár mögöttük, tél előttük,
néha meg-megállnak,
s búcsút intenek a hervadt,
búslakodó tájnak.

Gazdag Erzsi

A cinke és a szél

Tölgyfa ágán üldögélt a cinege. Tollát borzolgatta a szél. Fázott.

– Hú, de hideg vagy – mondta a szélnek –, bizony fújhatnál melegebbet is!

– Elég meleget fújtam a nyáron – felelte a szél. – Most tél van, hideget kell fújnom.

– Ne mérgelődj – mondta a cinege. – Az a bajod, hogy mindig mérgelődsz, aztán megöregszel időnap előtt. Úgy jársz, mint a héja, aki a hegytetőn lakik.

– Hogyan járt a héja? – kérdezte a szél, és suttogóra fogta a hangját, hogy jobban hallgassa a cinege meséjét.

– Úgy járt, ahogy mondom. Mindig csak mérgelődött, vijjogott, s egy szép napon megártott neki a sok méreg, kihullott a tolla, megöregedett. Most ott gubbaszt a hegy tetején. Nem tud felrepülni, mert a szárnya tollát is elhullatta. A kánya mesélte, ő látta. Sajnálta is szegényt. Háromszor is elkiáltotta, milyen kár érte: „Kár, kár, kár!”

– Milyen ostobaság – süvöltötte a szél. – Tudnivaló, hogy én nem szorulok semmiféle tollakra, ha repülni akarok!

– Másképpen is pórul járhat az ember a méregtől. Nem hallottad a vakond esetét?

– Nem hallottam. Meséld csak el! – kérte a szél. S most már egészen elhallgatott, úgy figyelt a cinke meséjére.

– Itt lakott a vadrózsabokor tövében. Véletlenül vájta az alagútját a bokor töve alá. Későn vette észre, hogy a gyökerek útját állják. De ettől úgy megmérgesedett, hogy csak azért is ott akart lakni, ahol a rózsabokor. Addig erősködött, míg dühében befúrta a fejét két ikergyökér közé, de visszahúzni már alig tudta, a gyökerek ráfonódtak a nyakára, és csak nehezen menekült meg. A mezei pocoktól hallottam a történetet, ugye, milyen elszomorító?

– Ostobának elég ostoba történet – visította a szél. – Rám egy cseppet sem vonatkozik. Hiszen nem lakom a föld alatt.

– Hohó! – kiáltott a cinege. – Te is befújkálsz minden lyukba. Ha nem is a föld alá, de minden ág közé bebújsz. Szeretném tudni, mi örömet találsz az ilyen gyerekes bújócskában? Te, aki olyan hatalmas vagy, hogy a legmagasabb sziklára is játszva föllépsz, akár egy óriás! Mégis itt töltöd a kedvedet ezen az alacsony tölgyfán. Félek, hogy máris megöregedtél, és nem futja az erődből magasabb kirándulásokra.

No de erre már a szelet is elfutotta a méreg.

– Sajnálom, hogy szóba álltam veled, kis ostoba. De minek is hallgattam itt unalmas és semmitmondó meséidet? Át kell ugornom a Kárpátokba, vár rám az északi szél. Még majd elkésem miattad! – S ezzel süvítve elszáguldott. Nyomában olyan csendesség támadt, hogy még a levegő is megenyhült kicsikét.

A kicsi cinege éppen csak erre várt. Összerendezte szétborzolt tollacskáit, szárnya alá dugta a fejét. Aludni készült, mert közben egészen besötétedett.

– Szél nélkül valahogy csak kibírom ezt a hideg téli éjszakát – suttogta vidáman.

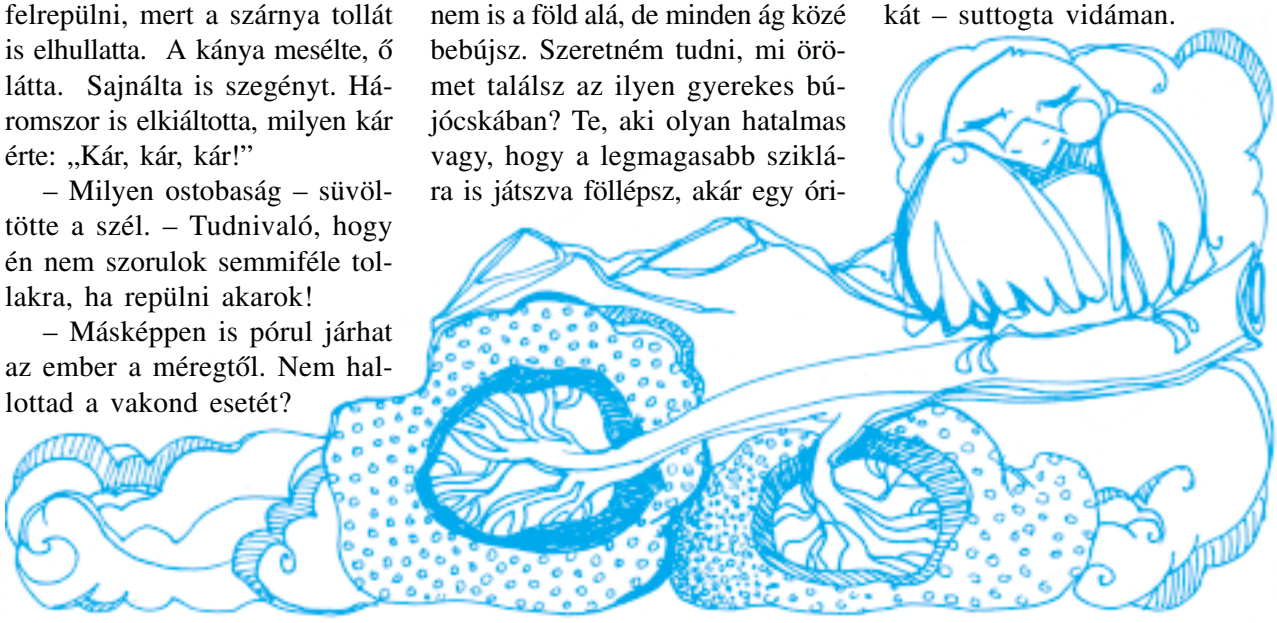

Szalai Borbálára emlékezve

A idei nyár derekán az újságok tele voltak Szalai Borbála írónőt köszöntő írásokkal, ugyanis június 24-én töltötte be a 85. életévét. Rengeteg jókívánságot kapott írásban és élőszóban, hiszen az elmúlt fél évszázad alatt kevés olyan magyar gyermek, felnőtt volt Kárpátalján, aki ne ismerte volna a nevét, ne szerette volna a könyveit. A mai kis olvasók az *Irka* gyermeklap valamennyi számában találkozhattak a verseivel, szavalták iskolai ünnepségeken vagy versmondó vetélkedőkön. Az ő utolérhetetlenül szép, csengő-bongó rímekkel megáldott, tréfás, vidám, kedves és tanulságos gyermekversei megtalálhatók a kisiskolások olvasókönyvében. Kötetei ott sorakoznak a könyvtárak polcain, de a karácsonyi ajándékok sorában, a karácsonyfa alá téve, sok-sok éven át a legfőbb, örömöt adó ajándék volt minden gyermek számára Szalai Borbála könyve. Bizony, az első karcsú kis verseskötete, a *Dongó Dani danája* még a múlt század '60-as éveinek a végén jelent meg, akkor kaptam ajándékba tőle… Verseit számon tartották, jól ismerték külföldön, a magyarlakta vidékeken, de megjelentek orosz és ukrán fordításban is.

Mindaz, amit itt felsoroltam, sajnos már csak múlt időben mondható el vele kapcsolatban. Nem sokkal a születése napját követően, augusztus elején örökre lehunyta a szemét, eltávozott közülünk Borcsa néni. Sokan ismerték, szólították így, de szólították Borka néninek, Borának, Boriska írónőnek is. Nekem csak Bori volt, amióta eszmélek, egészen kicsi gyerekkorom óta. Ezért én most kicsit másképpen fogok megemlékezni róla, jóval személyesebben, kicsit rendhagyó módon. Remélem, nem követek el vele kegyeletsértést.

Ha meglátogattam ungvári otthonában, ő mindig felolvasta nekem a legújabb verseit. Amikor utoljára voltam nála, akkor is így történt. És én, ezeket a már idős korában írott szellemesebbnél szellemesebb verseket hallgatva, őszinte elismeréssel adóztam a tehetségének, éleselméjűségének. Amíg egymás után olvasta fel az írásait, szemem előtt megfiatalodott, kortalanná vált, s én egyszerre csak a csillogó szemű, kreol bőrű, nagyon szép fiatal Borit láttam magam előtt. S annak a régi Borinak az emléke egy valamikori történetet vetített elém a múltból, aminek a hatására hangosan, jóízűen felkacagtam.

A Minaji úti szülőházában vagyunk, és az ő esküvőjére készülünk. Mindenki elfoglalt, neki a nagynéném, az édesanyja, éppen a fátylat igazítja a fejére, és én ámulattal bámulom a gyönyörűséges menyasszonyt. Igaz, nem sokáig. Mint a család kései, legfiatalabb sarja, előbb-utóbb meguntam a nagy felhajtást, és valami szórakozás után néztem. A menyasszony fehér lakkcipőjére meg az aprócska csipkés retiküljére az öltöztetésénél még nem került sor, hát gondoltam, itt az ideje, hogy mindkettőt közelebbről megnézzem magamnak. A csinos, magas sarkú cipőbe beledugva lábamat, úgy találtam, hogy pont jó lesz nekem, majd karomra akasztottam a retikült is, s mivel az utcaajtó nyitva volt és senki nem törődött velem, elindultam sétálni a városba. Már ugyancsak messze járhattam a háztól, amikor valamelyik közeli szomszéd rám ismert és hazavitt. A lakodalmas házban akkor már mindenki kétségbeesetten engem keresett, az eltűnt négyévest, a menyasszony meg a cipőjét, táskáját siratta. Nos, édesanyám fittyet hányva a modern nevelési elvekre, jól elfenekelt, majd ráadásul, büntetésként, becsukott a padlásfeljáróba.

– Erre gondoltam, Borikám – válaszoltam a kérdésére, amikor rám csodálkozva érdeklődött, melyik verse váltotta ki belőlem ezt a jóízű nevetést. Aztán együtt hahotáztunk a történeten, mert ő a folytatására is emlékezett. Hogy tudniillik, a padlásfeljáróban voltak az esküvői torták – ott volt akkor a leghűvösebb – szépen, akkurátusan kisorakoztatva a padfeljáróra. Én afeletti mélységes bánatomban, hogy kikaptam, sőt, be is zártak, le akartam kuporodni az egyik alsó lépcsőfokra, hogy jól kisírjam magam, így sehova se nézve belecsüccsentem a legszebb habos-krémes tortába. Az elképzelt jeleneten még sokáig nevetgéltünk, majd elhallgattunk, és csak néztünk egymásra némán, jóízűen emlékezve a múltra.

…Nem tudtam, hogy ekkor látlak utoljára, Borikám. Nagyon szerettelek, nagyon fogsz hiányozni, és tudnod kell: mindig nagyon büszke voltam rád! Hálás vagyok a sorsnak, hogy a Te unokahúgod lehettem, a „kistesvéred". Az egyetlen. Tudom, ahol Te vagy, most látsz engem és nem bánod, hogy annak a délutánnak az együtt töltött vidám perceit őriztem meg a szívemben, az marad örök emlékem, nem pedig az elválásnak, a gyásznak a fájdalma. Pihenj békében, „Tesvérem", adjon a Jóisten örök nyugodalmat neked!

Weinrauch Katalin

Szalai Borbála versei

Tapsifüles

Szunyókál a
sombokor,
ágai közt szél kotor.
Borús az ég,
köd szitál,
Tapsifüles szundikál.
Hej, de pompás
álmot lát:
lelt egy halom káposztát.
Játékos, jó
kedve van,
ugrabugrál gondtalan…
Ám felriad
hirtelen…
Kopó csahol vészesen.
Jaj! Vadász jön,
közeleg!
Tapsifüles megremeg!
Bokor mögött
meglapul,
aztán fut, fut, mint a nyúl…
S míg a vadász
észbe kap –
a kis ügyes
Tapsifüles
árkon-bokron túl szalad…

Csigabiga

Kiszemelt a
csigabiga
egy szép sudár
jegenyét,
s elindult, hogy
mihamarabb
elérje a
tetejét.

Úgy gondolta:
ha felmászik
a jegenye-
fára –
egyszeriben
toronyház lesz
pici csiga-
háza…

Verebek

Gesztenyefa tetejét
ellepte vagy száz veréb:
csiripelnek, hangoskodnak,
éktelen nagy lármát csapnak.
Nini! Jön egy fedett autó!
Kinyílik az üzletajtó:
hordják a friss kenyeret
(néhány morzsa lepereg)…
Erre vártak a gesztenyén
hangoskodó verebek…

Csepereg az eső…

Csepereg az eső –
hűvös napok járnak…
Hiába keresed –
nyoma sincs a nyárnak…
Nem csendül madárdal,
üres minden fészek –
kopár, tépázott fák
merednek az égnek…

Zeke László

Borzontorz és a Mikulás

Borzontorz (és persze az ő Árnyéka) az ősz legelején ünnepelte negyedik születésnapját. Pontosabban nem is ő ünnepelte igazán, hanem azok, akik számára fontos volt, hogy Borzontorz négy évvel ezelőtt meglátta a napvilágot: Anya, Apa, Nagymama, Nagyapa és Gyöngy, Borzontorz nővére, sőt még a nagyszoba szekrényéből nyíló „másik szobában" a Tükörkép is, sőt az egész nagyszoba, sőt tulajdonképpen az egész lakás mindenestül (a kicsi Bátorság-oroszlántól a zöldszemű jegyajándék rádión át egészen a Nagymama félelmetesen hatalmas díványáig, melyet még a falusi házból való költözéskor szállítottak oda Borzontorz születésekor). Ebben a nagy ünnepi hajcihőben valójában Borzontorz nem is igen tudta, mennyi is az a „négy" egészen pontosan. Apa elmondta ugyan, hogy az annyi, mint a kezén lévő ujjak száma, ha nem számítjuk hozzá azt az ujjat, amelyik „elment vadászni", csak azt, amelyik „meglőtte", „hazavitte", „megsütötte" és végül amelyik „mind megette, megfájdult a hasa tőle".

És valóban. A nagy napon pont annyi gyertya lobogott a születésnapi tortán, mint ahány kis ujj ácsingózott Borzontorz pici kezén (nem számítva azt, amelyik „elment vadászni"). Ekkor értette meg, hogy hogyan múlik az idő, bár azokat a távlatokat még nem tudta elképzelni sem, mely mindkét kezének ujjainál is több gyertyát lobogtat az idő végtelenjében.

A nagyszerű háromkerekű már, a szánkó pedig még nem vehetett részt az ünneplésben személyesen, miután az idő hidegre fordult, de a hó még nem esett le. Ők csak messziről, a garázsból gondolták, hogy „nagyon sok boldog szülinapot!", meg hogy „éljen soká Borzontorz!"

Egy pár nap múlva aztán a hó is eleredt, a háromkerekű téli álomba szenderült, az öreg szánkó pedig a múlt tél óta berozsdált talpait fényesíthette ismét csillogóra. Borzontorz a jó meleg szobából a hideg jégvirágos ablaknak nyomott orral figyelte a hatalmas pelyhekben hulló, gomolygó hóesést. Határozottan az a benyomása támadt, hogy odakint a Mikulás (más néven: Télapó) rázza hatalmas, hófehér kenderszakállát, odafentről, a sötét fellegek közül. Már nagyon várta, hogy hatalmas puttonyával eljöjjön a jóságos Télapó.

Nemcsak Borzontorz (és valamennyi gyermek) várta meleg szívvel a Mikulást, hanem szemlátomást az egész világ is. A városban ellepték a boltokat a csoki-Mikulások, az „előregyártott" és „félkész", illetve az alkatrészekből tetszés szerint összeállítható Mikulás-csomagok. Sőt, jelmezbe öltözött emberek rótták a város utcáit cukorkát, mogyorót, néha pedig egy-egy virgácsot osztogatva boldognak, boldogtalannak, akik saját bevallásuk szerint az elmúlt esztendőben mind kifogástalanul viselkedtek. Megesett az is, hogy egyszerre több Mikulás is felbukkant, egyikük pediglen – egy csintalan imposztor – egy nagyon csinos néninek tette a szépet, aki csiklandósan kacarászva fogadta az udvarlást. Mindez persze nem téveszthette meg, nagyon is jól tudta, hogy az utcán lődörgő jelmezesek, meg az oviban beöltözött apuka csak játszásiból Mikulás, végtére is egy négyévesnek ezt már illik tudni. „Csak azt nem értem – füstölgött magában –, hogy minek vannak tele a boltok Mikulás-csomagokkal, mikor azokat úgyis az igazi Mikulás hozza majd… Biztos, hogy a boltosok így tisztelegnek a Mikulás nagysága előtt" – zárta le magában az ügyet. Azokon az embereken azonban továbbra is csodálkozott, akik ilyesféle dolgokat vásároltak maguknak.

– Nem tudom, miért – válaszolt neki Anya –, talán emlékbe veszik maguknak, hogy soha el ne feledjék e szép napot. Akárhogy is legyenek ezek a dolgok, a Mikulás varázslatos éjszakáját megelőzően Borzontorz minden tőle telhetőt megtett annak érdekében, hogy minden rendjén menjen. Ezen belül is különös hangsúlyt fektetett az ajándékozás céljára legalkalmasabb pár cipőjének fényesítgetésére. (Szerencsére ez a pár cipő egyrészt vadonatúj volt, s így nem kellett sokat pepecselni vele, másrészt Borzontorz lábának várható növekedése miatt jó két számmal nagyobb is az éppen szükségesnél, így jócskán fért bele ajándék.) A csillogóan fényesre sikált cipellők orrán bizony még a fénysugár is csúsztában hasra esett volna, olyan alapos munkát végzett a mi Borzontorzunk (tán még az ő pisze orra hegyére is kenődött egy kis cipőpaszta). Mindenesetre nyugodt lelkiismerettel hajtotta álomra a fejét.

– Jó éjszakát, szép álmokat! – köszöntek el egymástól sorra a családtagok, s készülődtek egymás után arra, hogy pár órára álomba szenderülve egy kicsit kilépjenek ebből az „árnyékvilágból" – ahogy a felnőttek nevezik ezt. Borzontorz egy pillanatra arra gondolt, hogy talán érdemes lenne meglesni a Mikulást, de szempillái úgy elnehezedtek, mintha ólomból lettek volna, s olyan jólesett lehunyni szemét, hogy még az sem érdekelte, hogy Gyöngy vajon mit kuncoghat… Lecsukott szemeivel már azt a világot látta, ahol bár csodálatos dolgok léteznek, árnyékot mégsem vet semmi. Ebben az „árnyéktalan-világban" már az első pillanatban nagyon elcsodálkozott, ugyanis szembetalálta magát a Mikulással! Rögtön látszott rajta, hogy a szakálla igazi, a puttonya rendkívüli, piros köntöse egyszerű, mégis fenséges, a derekán feszülő széles, fekete öv a hatalmas csattal pedig eredeti (se nem kölcsönözték, se

nem otthon tákolták). Arról nem is beszélve, hogy olyan káprázatos rénszarvasszánon ült, melyet bizony addig csak mesékből ismert.

– Szervusz, kisfiú – szólította meg barátságos, dörmögő hangon a Mikulás –, hát te mit keresel itt, ahol a madár sem jár?

A Mikulás szeme olyan szépen, a csillagoknál is szebben, fényesebben és melegen csillogott, hogy még ha lett is volna Borzontorznak bármi kétsége afelől, hogy a Mikulással találkozott-e, avagy sem, hát bizony ez a kedves, huncut csillogás a Mikulás szemében mindenképpen meggyőzte volna. Ráadásul ő egyáltalán nem is kétkedett.

– Szervusz, Mikulás! Téged kerestelek. Tudni akartam, hogy vagy-e!

– Hát most megtudtad! Ügyes vagy, Borzontorz!

– Honnan tudod, hogy Borzontorznak hívnak? És miért mondod, hogy ügyes vagyok?

– Ö-hó! Hát ez nagyon egyszerű: a Mikulás minden gyermeket eleve személyesen ismer, ez ugye nálam munkaköri kötelesség. Azt meg, hogy ügyes vagy, onnan tudom, hogy megtaláltál. Ez pedig nem olyan könnyű feladat. Sokan túl akarnak járni az eszemen, és éjszaka fennmaradva leskelődnek, vagy távcsövekkel különféle tudományos érvekkel bizonygatják, hogy nem is vagyok… Nem jön rá mindenki, hogy engem csak az álom kapuján átlépve lehet megtalálni. Aki az éber világban keres, az gyakran épp ezért veszít el.

Hangjában egy csipetnyi szomorúság is csengett, de aztán ránézve az izgatottságtól kipirult arcú Borzontorzra, hamar visszatért a vidámság öreg szívébe, amire nagy szüksége is volt ezen a nevezetes éjszakán.

– Gyere, Borzontorz, pattanj ide mellém a szánra! Indulnunk kell, nincs sok vesztegetni való időnk, még ma éjjel minden gyermeket meg kell látogatnunk.

„Ha én ezt otthon az árnyékomnak elmesélem…" – játszott el a gondolattal Borzontorz vidáman és felpattant a díszes rénszarvasszán kényelmes párnázatú ülésére. A Mikulás megrántotta a kantárszárat.

– Aztán óvatosan – szólt oda hűséges szarvasainak a Mikulás –, ezúttal vendégünk is van.

Ezzel kezdetét vette a csodálatos utazás. A ropogó hóban csilingelő, csodaszép szerkezet fantasztikus sebességgel száguldotta be a világot; hegyeket, völgyeket, folyókat, tavakat, óceánokat szelt át pillanatok alatt; Borzontorznak még sem tűnt úgy, hogy rohannak, a szélsebes száguldást csak az arcát simogató kellemes, hűs szellőnek érezte. Az út legjavát a csillagos égen száguldva tették meg a sötét égboltra függesztett karácsonyfadíszek között kacskaringózva, onnan szálltak alá a gyermekek szépen kifényesített cipőihez, Borzontorz azt is láthatta, hogy bizony nem minden cipő olyan szép csillogó még megtisztítva sem, mint az övé, s hogy néha a legcsillogóbb cipőbe is kerül több-kevesebb virgács. Egy-egy nagyobb ugrásnál (a Déli-sarknál vagy a Csendes-óceán felett, ahol viszonylag kevés a kisgyerek) Borzontorz kíváncsian belekukkantott a Mikulás pompás, bűvös puttonyába és csillogó szemmel kotorászott a szépen becsomagolt apró kis ajándékok, csokoládék, mogyorók, cukorkák között. Amikor pedig elértek egy célállomáshoz, segített kipakolni a Mikulásnak, s ő is óvatosan belopózott a gyerekszobába.

Természetesen szabályosan a kéményen keresztül. Ez bizony nem volt mindig könnyű feladat, különösen ott, ahol még egy igazi kémény sem akadt. Szégyen, nem szégyen: Borzontorz bizony már az első tízmillió kémény után szerfölött eltikkadt, különösképp az utolsó három lakótelep tízemeletes vasbeton épületei miatt, ahol kémény helyett a szűkös távfűtő vezetékeken kellett közlekedniük.

– Te, Mikulás! – szólt nagyot ásítva, miután szárnyra keltek egy újabb város felé. – Mondd, te kitől kapsz ajándékot!?

– Az én ajándékom a gyermekek mosolya.

– Jó, jó – felelt majdnem leragadó szemmel Borzontorz –, de mégis, olyan igazi ajándékot nem kapsz?

A választ viszont már nem hallotta, mert egyrészt mélyen elaludt, másrészt a Mikulás nem válaszolt. Ezt a pillanatot kihasználva a rénszarvasszán tett egy pár másodperces kerülőt és hazavitte Borzontorzot a jó meleg, puha ágyba, egyben az ajándékokat is elrejtette a Mikulás a cipőkben. „Még jó, hogy elaludt – gondolta a Mikulás –, így legalább meglepetés lesz az ébredés..."

– Jó reggelt, kisfiam! – ébresztette Anya. – Nézd csak, itt járt a Mikulás!

– Tudom – felelte Borzontorz és csillogó szemmel felbontotta a cipőjébe rejtett csomagot.

Borzontorz szülei egy kicsit elcsodálkoztak ezen a határozott tudáson, de aztán elterelte a figyelmüket valami.

– Te, figyelj csak, ez a mi fiunk úgy aludt, hogy az orra hegye tiszta fekete a cipőpasztától?! – kérdezte Anya Apától.

Borzontorz azonban a fürdőszoba tükrébe nézve rögtön tudta, hogy ami az orra hegyén éktelenkedik, az nem cipőpaszta, hanem egy kis kéménykorom. Egy apró emlék a csodálatos éji utazásból.

– Apa, én szeretném megajándékozni a Mikulást!

– Nagyon jó ötlet. És hogyan akarod?

– Hát ez az… Valahogy szólni kellene neki!

– No, várj csak! – mondta reménykeltően Apa és felemelte a telefonkagylót.

– Te tudod a Mikulás telefonszámát?

– Azt minden szülő tudja – vetette oda magabiztosan Apa és már tárcsázott is. – Halló, itt Borzontorz Apukája beszél, személyesen a kedves Mikuláshoz van szerencsém?... Nagyon örülök!... Nos, arról lenne szó… – És ha hiszitek, ha nem: Apa megbeszélte a Mikulással, hogy azon a karácsony éjjelen pár percre látogasson vissza (az Északi-sarkról) Borzontorzhoz egy kis meglepetésajándékért.

És lám csak: pár nap múlva, mikor a gyönyörűen feldíszített karácsonyfa tövében ücsörgő családot beragyogták a fa gyertyáinak, csillogó díszeinek fényei (úgy, hogy még az árnyékaik is színesen ficánkoló sokasággá változtak), ott lapult Borzontorz Mikulásnak szánt kicsi csomagja is. Egy szép fényes gesztenye, mogyoró, cukorka, egy szép rajz és más hasonló kincs lapult a piros zacskóban.

Aznap Borzontorz különösen jóleső érzéssel feküdt le aludni, biztos volt benne, hogy éjjel eljön a Mikulás az ajándékért, hiszen Apával megbeszélték.

Reggel Borzontorz álmos szemeit dörzsölgetve először szüleit látta meg: mogyorót eszegettek a reggelizőasztalnál.

– Jó reggelt, Borzontorz! Visszajött a Mikulás.

Borzontorz soha nem örült még annyira annak, hogy nem lát semmit a karácsonyfa alatt, mint akkor.

Ha netán kétkednétek a Mikulás létezésében, legyen eszetekben: akit szeretnek, az van!

Szilágyi Domokos

November

November.
Születik a hóember.

Hóember.
Haldoklik a november.

Weöres Sándor

Tájkép

Ködbe-hanyatlott régi vidék,
Könnyez a felhő, szürke az ég…

Alszik a ködben a csonka határ –
Délen a tájrul a nyári madár….

Messzire néznek a szürke hegyek –
Állnak az égen a hóseregek…

Ködbe-takartan alszik a táj –
Alszik az őszben… tél-fele jár…

Házak a tájban gondtalanul –
Ködteli földre az ősz szava hull…

Barna a tájék, sárga a fa –
Nyikkan a csöndben a tél fogata…

Csörren a csermely, dermed a tó –
Halkan a tájra hullik a hó….

Elmegy a sárga, jő a fehér –
Hóba takarva nyargal a szél…

Cukros a házak rőt fedele
Halva vonaglik az ősz ereje…

Nyargal a tájon a hóval a szél –
Elmegy az ősz és itten a tél…

Halkan a tájék télbe borúl –
Mindig a régi… mindig az új…

Kányádi Sándor

Novemberi szél

Lefonnyadt rég az áfonya,
deres a medve lábnyoma.
Lecsupaszult a málnavész.
Minden toboz a földre néz.
Hályogos szemmel pillogat
olykor néhányat még a nap.
Se cirpelés, se csipogás,
hallgat minden kis muzsikás.
Csak a szél, csak a szél,
egyedül ő zenél.

Ág se moccanhat nélküle,
minden kis hang az ő műve.
A medve helyett ő morog.
Övé minden csőr és torok,
ő játszik minden furulyán,
harsonán, dobon, pikulán.
Táncoltat erdőt, bokrokat,
lebbent az égre fodrokat,
s annak, ki ellene szegül,
annak a hátán hegedül.

Mészely József

Tél lesz megint

Levél pereg,
levél kering,
hamarosan
tél lesz megint.

Azt károgja
három varjú:
Tél lesz megint,
jégcsap-fogú.

Tél lesz megint,
fagyot hozó,
a tó vizét
páncélozó.

Tél lesz megint,
havat fújó,
fület, arcot
pozsgásító.

Tél lesz megint?
Én nem bánom,
repülök majd
a szánkómon.

Molnár Judit

Mikulás

Piros sapkás Mikulás hozzánk is betér –
Behavazott szakállán megcsillan a dér.
Kint a rénszarvas-szán türelmesen vár,
A csillagfényes, havas utat jól megszokta már.
Körülötte ünnepi táncot lejt a szél.
Bebújik a kéménybe, hangosan zenél.
Jószívű Mikulás a puttonyához nyúl –
A várakozó gyerekekben kíváncsiság gyúl.
Baba, kocka, autó, labda, ezertornyú vár –
Minden jógyerek kezében ajándék van már.
Mikulás a kandallónál megmelegszik még,
Úgy tűnik, a tüzecske is fényesebben ég…
Hosszú útját elmeséli, s szedelőzködik –
Kint a rénszarvas-vezér ébren őrködik.
Hószakállú vendégünkre még sok gyerek vár,
Búcsúzik, s a rénszarvas-szán repíti is már.

Csanádi Imre

Első hó köszöntő

Hó, hó, friss hó,
angyalváró
gyöngyehulló
gyöngyvirág-hó –
csupasz bokrok
csipkézője,
fák fodros
fejkötője,
kerítések
keszkenője,
hegyek-völgyek
ünneplője.

Ha megvalljuk bűneinket...

ÚTRAVALÓ

– Szervusz, Tücsök! Látom, valami megint nyomja a szívedet. Nem akarod elmondani?

– Tegyük fel, hogy az egyik barátom nem vallja be, hogy rosszaságot követett el, és sokáig sikerül is neki titokban tartani a dolgot, de végül mégis kiderül valahogy. Nagyon nagy büntetést fog kapni?

– Az attól függ, milyen rosszaságot követett el az a bizonyos barátod. Másrészt az elhallgatás idejétől is függ. Minél tovább hallgat, annál nehezebb elmondani. Lehet, hogy furcsán hangzik, de saját magától kapja a legnagyobb büntetést.

– Ezt nem értem?

– Talán Boróka, a kis mókus története segít majd megérteni.

A Kerektölgyes közepén lakó Boróka, az ugrabugra mókusgyerek nem arról volt híres, hogy meg tudott volna ülni a bundájában akár egy sóhajtásnyi időre is. Naphosszat ugrándozott ágról ágra, a gyakorlatlan szem rövid idő alatt elveszítette őt, olyan gyorsan váltott irányt. Büszke is volt erre, s ha látta, hogy társai szörnyülködve figyelik szőrmeresztő mutatványait, annál inkább cifrázta az ugrásokat.

Egyik alkalommal épp a maga kedvére bukfencezett a tölgyes fáin, amikor egy óvatlan pillanatban megkarcolta egyik hátsó lábacskáját egy letört faág élével.

– Áu! – visított fel a kis Boróka. – Jaj, de fáj! Mit szólnak majd a barátok, ha megtudják? Nevetni fognak rajtam. Kicsúfolnak ügyetlenségemért. Nem, a legjobb lesz, ha nem szólok senkinek, majd begyógyul magától.

Ügyesen megfésülgette bundácskáját, így a hosszú, pelyhes szőröcskék szépen eltakarták a sérült bőrrészt. Sok időbe telt, míg lábra tudott állni, de összeszorította fogacskáját, és igyekezett nem bicegni.

Otthon édesanyja észrevette, hogy valami történhetett fiacskájával, de hiába faggatta őt, Boróka egy ügyes hazugsággal elintézte a dolgot.

Teltek a napok, és Borókának egyre nehezebb volt titokban tartani a dolgot. Nem volt elég a hazugságok tömege, a lába is napról napra jobban fájt. Először csak feldagadt, aztán egyre nőtt a fájdalom.

– Előbb-utóbb elmúlik – mondogatta magában. – Ha jobban meggondolom, már nem is fáj annyira.

S tovább gyártotta a kifogásokat, hogy miért nem ugrál mostanában a barátaival, miért nem hajlandó elmenni mogyoróért. Lassanként elmaradoztak a barátok. Boróka érezte, hogy nem

jó ez így, de nem tudta, hogyan változtasson rajta.

Egy nap Csirip, a veréb szállt be a Boróka feje fölötti ágra.

– Mit gondolsz, meddig tudod még titokban tartani a kis balesetedet? – csiripelte fejét csóválva. – Sokkal egyszerűbb lett volna, ha azonnal bevallod, és orvoshoz visznek. Nézz rá a lábacskádra és gondolkodj, mit tehetnél – azzal továbbrepült.

Boróka először rémülten nézett utána. Honnan tudta meg? Másoknak is feltűnt vajon? Mit fognak mondani a barátai, szülei, hogy ilyen sokáig hallgatott? De amikor a lábacskájára nézett, tudta, nem halogathatja tovább. Hogy kezdjen bele?

Amikor hazaért, még mindig azon töprengett, hogyan mondja el. Jöjjön, aminek jönnie kell, odaállt szülei elé.

– Én… én – dadogta Boróka. – Segítsetek, nagyon fáj a lábam!

Szülei semmit nem kérdeztek. Gyorsan ellátták a sebet, ágyba fektették, édesanyja betakargatta, és éjjel-nappal ott ült mellette, míg be nem gyógyult a seb. Boróka elmesélte, mi történt.

– Látod, ha azonnal szólsz, megkímélted volna magad egy jó adag fájdalomtól, haragtól.

– Attól féltem, hogy ügyetlennek tartotok majd, és kinevettek.

– Mindenkivel történnek balesetek, akármilyen ügyes is, nem szégyellni kell, hanem igyekezni, hogy máskor elkerüljük a bajt.

– A rosszaság olyan, mint az ügyetlenség?

– Nem, ez azért nem olyan egyszerű. Az azonban igaz, hogy hasonlít a Boróka sérülésére. Sokszor szégyelljük, amit tettünk, ezért nem beszélünk róla senkinek. Van azonban valaki, aki időről időre figyelmeztet bennünket, hogy a bűn zsoldja a halál.

– Isten?

– Igen, Ő. Csakhogy Ő képes arra is, hogy meggyógyítsa a lelkünket. Azt mondja a Szentírás: „Ha megvalljuk bűneinket, Ő hű és igaz, megbocsátja bűneinket és megtisztít minket minden gonoszságtól.” Minél hamarabb fordulunk hozzá, annál kevesebb fájdalom ér bennünket. Mondd meg hát a „barátodnak”, hogy akkor jár a legjobban, ha nem húzza az időt, hanem minél hamarabb megszabadul terhétől, míg nem okoz még nagyobb bajt.

Olasz Tímea

Bibliai ábécé

Jövevény. Ezt a szót használja a Biblia olyanok jelölésére, akik idegen földre kerültek, s rá vannak utalva az ott lakók jóindulatára, vagy ki vannak szolgáltatva a kényüknek-kedvüknek. Mózes törvényei a jövevények iránti szeretetet és jóindulatot kötik Izrael fiainak a szívére, mert ők is jövevények voltak Egyiptomban.

Júda, Júdea. Júda Jákób negyedik fia volt, a Júda törzs őse, amely az ígéret földjének déli dombos részén telepedett le Hebrón, majd később Jeruzsálem székhellyel. Amikor az északi országrész elszakadt, külön királyság lett Júda néven (Benjámin törzsének kis területével együtt). Ez a kis birtokokból és területekből álló ország ütközőpont lett Egyiptom és Asszíria, majd Babilon között. Gyakran támadták meg és foglalták el. Nebukadneccar a júdeaiak többségét babiloni fogságba vitette, de onnan hetven év múlva – miután Babilont elfoglalták a perzsák – hazatérhettek. Jézus korában Júdea névvel római tartomány volt.

Júda oroszlánja. Az oroszlán az erő és hatalom szimbóluma. A „Júda oroszlánja" névvel a Jelenések könyve nevezi Krisztust. Ezzel egyrészt származására emlékeztet, mivel Jákób a fiainak adott áldásban Júdát oroszlánhoz hasonlította, másrészt az Isten királyi széke előtt álló Bárány győzelmére utal, mert áldozati halálával egyedül ő bizonyult méltónak a mennyben is, hogy felnyissa az utolsó ítélet hétpecsétes könyvét. Ma Etiópia császára nevezi magát „Júda oroszlán"-jának, mivel úgy véli, hogy még Salamon király idejétől fogva ő is Júda törzsének a leszármazottja.

Júdás Iskáriótes. A tizenkét tanítvány egyike, az, aki elárulta Jézust. A Hebrón melletti Keriótból vagy Iskáriótból származott. Ő kezelte a tanítványok közös pénzét, s részben a pénz szeretete bírta rá arra, hogy 30 ezüstpénzért elárulja Mesterét. De valószínű, csalódott is Jézus tanításában és viselkedésében, mert ő is nemzeti szabadítót remélt benne. Amikor – későn – rádöbbent arra, hogy „ártatlan vért" árult el, kétségbeesésében felakasztotta magát.

Júdás levele. Az Újszövetség utolsó előtti rövid könyve. Írója „Krisztus szolgájának és Jakab testvérének" nevezi magát, tehát valószínűleg ő is Jézus testvére volt. Ebben a több évvel Krisztus feltámadása után írt körlevélben a hamis tanítók tévelygéseire figyelmezteti a gyülekezeteket, inti őket, hogy „küzdjenek a hitért, amely egyszer s mindenkorra a szentekre bízatott." A Szentlélek által való imádkozásra és könyörületre buzdít és kéri a hívőket, hogy mentsék meg a kételkedőket a kísértésektől.

Kain. Ádám és Éva elsőszülött fia. Földművelő volt és irigységből megölte testvérét, Ábelt.

Kajafás. Mint a zsidók főpapja, Kajafás volt Jézus idejében annak a csoportnak a vezére, amely összeesküdött az elfogatására, és ő volt az első bíró, aki előtt kihallgatták Jézust. Ő tette fel neki ezt a kihívó kérdést: „Te vagy-e a Krisztus, az Isten fia?" Jézus válasza: „Te mondtad" – úgy feldühítette Kajafást és a zsidó nagytanácsot, hogy istenkáromlónak nevezték, és kimondták: „Méltó a halálra!"

Kancellár. Magas rangú tisztviselő volt az izraeli és júdai királyi udvarokban. Többféle feladatot is ellátott: pl. biztosította a kapcsolatot a király, a különféle hivatalnokok és a nép között; a király írnoka volt; a király megbízottjaként intézkedett, olykor még államügyekben is. Az Apostolok cselekedeteiről írt könyvben szereplő „városi jegyző". Ennek a tisztségnek egy megváltozott formája. A városi jegyző vezette a városokban a népgyűléseket, amelyeken a nép – törvényes keretek között – közfelkiáltással döntött közérdekű ügyekben.

Kapernaum. A Genezáreti-tó északnyugati partján fekvő Kapernaumban gyakran járt Jézus. Itt hívta el a vámszedő asztal mellől Mátét, s itt gyógyította meg a római százados szolgáját, akinek a hitén elcsodálkozott Jézus, amikor az ezt mondta: „Csak szólj, és meggyógyul a szolgám." Kapernaumban lakott Péter anyósa is, akinek a házában ugyancsak gyakran fordult meg Jézus, s egy alkalommal meggyógyította az idős, beteg asszonyt.

Karmel-hegy. A Karmel hegyvonulata Izrael északi részén emelkedik és húzódik a tenger felé. A sűrű erdővel borított hegyek felfrissítő látványt nyújtanak a forró síkság után, s Izrael prófétái és tanítói gyakran hozták fel Isten teremtő művének szépségére példaként a Karmel-hegyet.

Kádés. Egyiptomból az ígéret földje felé vándorolva Izrael fiai pihenőt tartottak mindenütt, ahol vizet és legelőt találtak. Az egyik ilyen pihenőhelyük volt Kádés a Cin-pusztában, az ígéret földje déli határának közelében, a Sinai-félsziget északkeleti csücskén. Itt tudta meg Mózes, hogy ő maga nem mehet be az ígéret földjére; itt halt meg Mirjam, Mózes és Áron nővére, és innen küldte ki Mózes a kémeket az ország kipuhatolására.

Kálvária. A Kálvária vagy Golgota hegyén, Jeruzsálemen kívül feszítették Jézust keresztre. Ma már nem tudjuk pontosan, hol volt ez a hely, de valószínűleg az országút mentén, nem messzire a város kapujától. A kálvária latinul koponyát jelent (héberül: golgota), a hegy tehát koponya alakú lehetett.

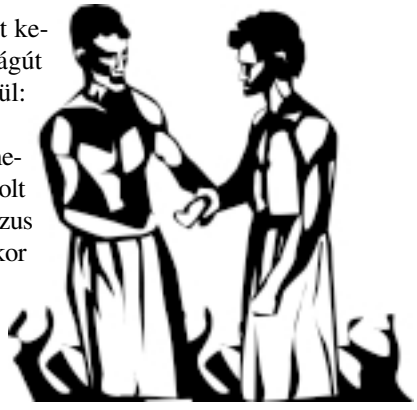

Kána. Ebben a Názárettől nem messze fekvő faluban vett részt Jézus és anyja egy menyegzőn. Kána híres volt hűvös forrásairól és árnyas fügefáiról. A társaság boldogan volt együtt, amikor a vőlegény egyszerre észrevette, hogy nincs elég boruk. Amint ezt Jézus meghallotta, azt mondta a szolgáknak, hogy színültig töltsék meg a vedreket vízzel. S amikor megkóstolták a vizet, amely borrá lett, a násznagy elámult, s ezt mondta a vőlegénynek: „Minden ember a jó bort adja fel először, s amikor megittasodtak, akkor adja a silányabbat; te pedig ekkorra tartogattad a jó bort."

(Cecil Northcott *Bibliai lexikon gyerekeknek* című könyve alapján)

Olvastad már?

Ugye Te is hallottad már, amikor a felnőttek – sóhajtva, legyintve, ki pedig felháborodva – azt mondják: A mai gyerekek nem olvasnak, csak a képernyőt bámulják…

Mi másként gondoljuk. Hiszünk abban, hogy Ti is szeretitek a könyvet. Ebben a rovatunkban egy-egy közkedvelt ifjúsági regényből vagy meseregényből mutatunk be egy szemelvényt. Azok számára, akik még nem olvasták: kedvcsinálóul, azoknak pedig, akik már kétszer vagy háromszor is: az emlékek felidézéséül.

Oscar Wilde

A boldog herceg

(Részlet)

Egy oszlop tetején, magasan a város fölött állt a boldog herceg szobra. Tetőtől talpig arany borította, vékony, finom levelekben, két ragyogó zafír volt a szeme, s hatalmas rubint piroslott a kardja markolatán.

Nemhiába csodálta mindenki.

– Legalább olyan szép, mint egy szélkakas – jegyezte meg az egyik városi tanácsos, aki szerette volna, ha híre megy művészi ízlésének –, csakhogy nincs annyi haszna – tette hozzá, nehogy az emberek még azt higgyék, hiányzik belőle a gyakorlati érzék, mert az aztán nem hiányzott.

– Bár olyan lennél, mint a boldog herceg! – sóhajtott fel a józan anya, mert kisfia nyafogott, hogy hozza le neki a csillagokat. – A boldog hercegnek még álmában sem jut eszébe, hogy nyafogjon valamiért.

– Örülök, hogy akad legalább egy lény a világon, aki tökéletesen boldog – dünnyögte a csalódott férfi, amint a csodálatos szobrot bámulta.

– Olyan, mint egy angyal – mondták az árva gyerekek, amikor kiléptek a székesegyházból, ragyogó skarlátvörös kabátban és tiszta fehér kötényben.

– Honnan tudjátok? – kérdezte a számtantanár. – Sose láttatok angyalt.

– Dehogynem, álmunkban – válaszolták a gyerekek; és a számtantanár összeráncolta a homlokát, és nagyon szigorú arcot vágott, mert nem helyeselte, ha a gyerekek álmodnak.

Egy éjszaka elszállt a város fölött egy kis fecske. Társai már hat hete útnak indultak Egyiptomba, de ő hátramaradt, mert szerelmes volt a legszebb nádszálba. Még a kora tavaszon ismerkedett meg vele, amint egy nagy sárga pillét kergetett a folyó mentén, és a nádszál karcsú alakja úgy elbűvölte, hogy megállt és megszólította.

– Szeresselek? – kérdezte a fecske, mert kedvelte az egyenes beszédet, mire a nádszál mélyen meghajolt. Így aztán a fecske újra meg újra körülrepülte a nádszálat, a szárnya meg-megérintette és ezüstösen fodrozta a vizet. Ez volt a vallomása, s így udvarolt egész nyáron át.

– Micsoda nevetséges kapcsolat – csivitelte a többi fecske –, nincs a menyasszonynak pénze és túlságosan sok a rokona – és csakugyan, a folyót szinte elborította a nád. Azután beköszöntött az ősz, és a fecskék elrepültek.

Távozásuk után a kis fecske nagyon egyedül maradt, és unni kezdte kedvesét. – Örökké csak hallgat – mondta –, és félek, hogy ingatag természet, mert szüntelenül kacérkodik a széllel. – És valóban, a nádszál a legkisebb szélre is a lehető legkecsesebben hajladozott. – Elismerem ugyan, hogy otthonülő teremtés – folytatta a fecske –, én viszont szeretek utazni – szeressen hát utazni a feleségem is!

– Eljössz-e velem? – kérdezte végül a nádszáltól; de az csak a fejét rázta, annyira ragaszkodott az otthonához.

– Hitegettél csak! – kiáltotta a fecske. – Indulok a piramisokhoz. Isten veled! – És elrepült.

Szállt, szállt egész nap, és estére megérkezett a városba.

– Hol töltsem az éjszakát? – kérdezte. – Remélem, felkészültek a fogadásomra.

Ekkor megpillantotta a szobrot az oszlop tetején.

– Itt fogok megszállni – kiáltott fel –, pompás ez a hely, járja a friss levegő is. – És leereszkedett egyenesen a boldog herceg lába elé.

– Arany a hálószobám – mondta magának halkan, amint körülpillantott, és aludni készült, de alig dugta fejét a szárnya alá, rápottyant egy nagy vízcsepp. – Milyen különös! – kiáltott fel, – Egyetlen felhő sincs az égen, tisztán ragyognak a csillagok, és mégis esik.

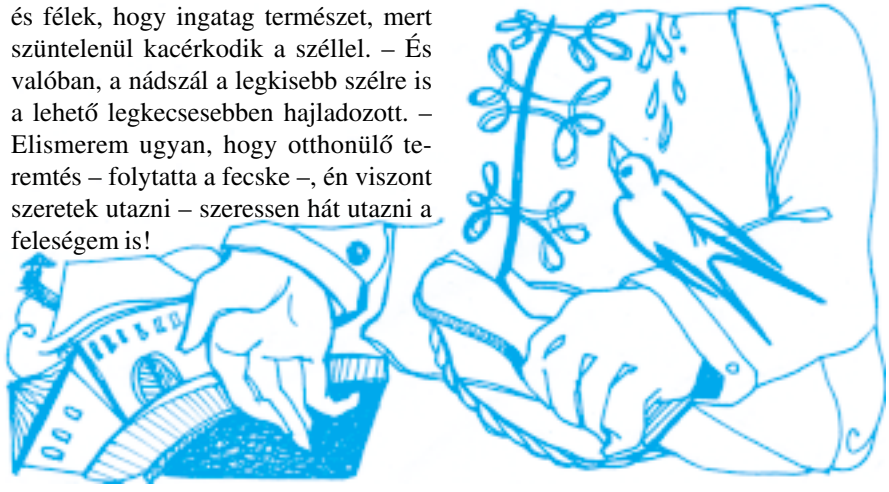

Bizony szörnyű az éghajlat itt Észak-Európában. A nádszál ugyan szerette az esőt, de csak puszta önzésből.

Akkor ismét ráhullott egy csepp.

– Mi haszna van egy ilyen szobornak, ha még az esőtől sem véd meg? – kérdezte. – Keresnem kell egy jó fedeles kéményt – és elhatározta, hogy továbbszáll.

De mielőtt szétnyitotta volna szárnyait, ráhullott a harmadik csepp. Ekkor felnézett és látta – de jaj, mit is látott?

A boldog herceg szeme könnyben úszott, és a könnyek végigcsorogtak arany orcáján. És a holdfényben olyan gyönyörű volt az arca, hogy a kis fecskét elöntötte a szánalom.

– Ki vagy te? – kérdezte.

– Én vagyok a boldog herceg.

– Miért sírsz akkor? – kérdezte a fecske. – Teljesen átáztattak a könnyeid.

– Míg éltem és emberi szívem volt, azt se tudtam, mi a könny, mert a Gondtalanság Palotájában laktam, ahova nem léphet be a Szomorúság. Nappal a kertben játszottam társaimmal, este pedig a Nagy Teremben én nyitottam meg a táncot. A kertet magas fal vette körül, de nekem eszembe se jutott megkérdezni, hogy mi van a falon túl, olyan szép volt odabent minden. Az udvaroncaim boldog hercegnek neveztek, és én csakugyan boldog voltam, ha az öröm boldogság. Így éltem és így haltam meg. És most, hogy holt vagyok, ide állítottak, olyan magasra, hogy látnom kell a város minden szörnyűségét és nyomorúságát, és bár a szívem ólomból van, mást sem csinálok, csak sírok.

– Úgy, hát belül nem is arany? – jegyezte meg magában a fecske. De udvariasabb volt annál, semhogy kimondjon egy ilyen személyes természetű észrevételt.

– Messze innen – folytatta mély, zengő hangon a szobor –, jó messze, valamelyik kis utcában áll egy szomorú ház. Ablaka éppen nyitva van, és én egy asszonyt látok odabent, amint az asztal mellett ül. Arca keskeny és megviselt, keze durva és vörös, telis-tele tűszúrással, mert az asszony varrónő. Golgotavirágokat hímez éppen egy atlaszruhára, amelyet a királyné legkedvesebb udvarhölgye visel majd a legközelebbi udvari bálon. A szoba sarkában, az ágyon betegen fekszik a kisfia. Lázas, és narancsot kér. De az édesanyja nem tud mást adni neki, csak vizet, s így a kisfiú sír. Fecském, fecském, kicsi fecském, nem vinnéd-e el neki a rubintot a kardom markolatáról? Lábamat ehhez a talapzathoz erősítették, magam nem tudok mozdulni.

– Engem várnak már Egyiptomban – mondta a fecske. – Társaim föl-le cikáznak a Nílus fölött, és beszélgetnek a nagy lótuszvirágokkal. Hamarosan elpihennek a nagy király piramisában. Ott fekszik a király is, festett koporsóban. Sárga vászonba burkolták, és bebalzsamozták fűszerekkel. A nyakában halványzöld jadelánc van, és a keze, mint a száraz levél.

– Fecském, fecském, kicsi fecském – mondta a herceg –, várhatnál még egy éjszakát, lennél-e a követem? A kisfiú olyan szomjas, és az édesanyja olyan szomorú…

– Ha meggondolom, én nem is szeretem a fiúkat – felelte a fecske. – Múlt nyáron, amikor a folyó mellett tanyáztam, volt ott két durva kölyök, a molnár fiai, akik unos-untalan kővel hajigáltak. Persze, nem találtak el, mi fecskék sebesebben repülünk annál, és az én famíliám különösen híres a gyorsaságáról, hanem azért ez tiszteletlenség volt.

De a boldog herceg úgy elszomorodott, hogy a kis fecske megsajnálta.

– Bár nagyon hideg van – mondta –, egy éjszakára mégis maradok és a követed leszek.

– Köszönöm, kicsi fecske – mondta a herceg.

Így aztán a fecske kicsípte a nagy rubintot a herceg kardjából, és a csőrébe fogva, a tetők fölé emelkedett.

Elszállt a székesegyház tornya mellett, ahol az angyalok fehér márvány szobrai állnak. Elsuhant a palota fölött, és hallotta a tánc dobogását. Egy szép fiatal lány éppen akkor lépett ki az erkélyre szerelmesével.

– Milyen csodálatosak a csillagok – mondta a férfi –, és milyen csodálatos a szerelem hatalma!

– Remélem, hogy idejében elkészül a ruhám az udvari bálra – felelte a lány –, golgotavirág-hímzést rendeltem rá; de a varrónők olyan lusták.

A fecske átsuhant a folyó felett, és látta a hajóárbocokon lengő lámpásokat. Elszállt a gettó fölött és látta, amint az alkudozó öreg zsidók rézserpenyőkben méregetik a pénzt. Végül elérkezett ahhoz a szomorú házhoz és benézett. A kisfiú lázasan köhögött az ágyban, anyját pedig a fáradtságtól elnyomta az álom. Beröpült hát a szobába, és letette az asztalra, az asszony gyűszűje mellé a nagy rubintot. Aztán gyengéden körülrepülte az ágyat, és szárnyával legyezgette a kisfiú homlokát. – Milyen jó hűvös van – mondta a kisfiú –, most már meg fogok gyógyulni – és édes álomba merült.

Akkor a fecske visszaszállt a boldog herceghez és elmondta, mit végzett.

– Furcsa – jegyezte meg –, csöppet se fázom, pedig meglehetős hideg van.

– Mert jót cselekedtél, azért – mondta a herceg. A kis fecske is elgondolkozott ezen, s azután elaludt. A gondolkozás ugyanis mindig elálmosította.

Hajnalban elszállt a folyóhoz, és megfürdött.

– Milyen rendkívüli jelenség – mondta a madártan professzora, amikor áthaladt a hídon. – Fecske télen! – És hosszú levelet írt az esetről a helybeli újságnak. Nagy feltűnést keltett vele, mivel teletűzdelte olyan szavakkal, amelyeket senki sem értett.

– Ma este indulok Egyiptomba – mondta a fecske, és előre örült az elkövetkezőknek.

Jódal Rózsa

Bíborka és a rejtélyes szkájpoló

Bíborka imádott emilezni, vagyis e-mailezni. Naponta olykor négy-öt rövidfilmet, youtube-videót, lánclevelet is cserélt a barátnőivel. Vicckupacokat küldtek egymásnak, országjárásokon készülteket, természetfilmeket, állatosokat, virágosokat és sok minden mást, amihez csak hozzájutottak. Baráti körük közben egyre bővült.

Egy napon érdekes levelet kapott egy ismeretlentől.

„Kedves *zero567@neobee.net*! Egy barátom levelezőlistáján bukkantam az e-mail címedre. Úgy látom, szereted a természetet. A növényeket, az állatokat, az iszapszagú békalencsés tavakat, amelyeket én is komálok. Úgy érzem, rokon lelkek vagyunk. Ha te is úgy akarod, szívesen emileznék veled. Rövidfilmeket is cserélhetünk. Sokat lementettem ám belőlük! Annyi CD-m van már, mint a szemét! Válaszodat várja *wawa@gmail.com*."

„Wawa is szereti a békalencsés tavakat!" – mosolyodott el Bíborka, mert az övé volt a *zero567@neobee.net* e-mail cím. „Pedig nem is sejti, hogy én éppen egy ilyen békalencsés tóban élek." S írt neki arról, mennyire kedveli a tavirózsákat, különösen pitymallatkor, amikor a harmatcseppek megülnek húsos, haragoszöld leveleiken és törtfehér, áttetsző virágaik rebbenő szirmain, amelyek messziről néha olyan fátyolszerűek, titokzatosak és álomszépek, mintha maguk lényegültek volna át Pöttöm Pannává, a kis tündérré, akibe a mesében a vakond szerelmes. Azt nem írta meg Bíborka, hogy maga is mennyire imád a tavirózsa legyezőszerű levelein nyújtózkodva napozni…

wawa@gmail.com kissé hányaveti hetykeséggel, de annál jóízűbb humorral ecsetelte válaszlevelében, mennyire kedvel a sekélyes, kristálytiszta vizekben, a partközeli medrekben futkosni, tapsikálni, rugdosni, „kacsáztatni" a gömbölyűre, simára kopott színes kavicsokat, közben fülelni, mint susog, zizeg, titokzatosan a sok széljárta, hajladozó nádszál. „A legszebb zene ez a fülemnek! Igazi szalsza… Néha fogom magam, és óvatosan széthajtogatom az összeölelkezett nádszálakat. Külön-külön megsimogatok minden egyes utamba kerülő nádbugát – s belesek a tövükbe. Ugyan mit rejtegetnek? Milyen meglepetést tartogathatnak a számomra aznapra?"

„Milyen költőien fejezi ki magát!" – lelkendezett Bíborka. Aki így ír, az a verseket is szeretheti. Nem állhatta meg, hogy el ne hencegjen olvasottságával.

Ismered, Wawa, ezt a verset? „Érennádon sikló kúszik,/kicsi patak-ágyon vízicsibe úszik. // Hajló nád közt kotlós zizzen, / vízicsibe népét tereli a vízben. // Ér tükrében látszik az ég is, /fejetetején a vízicsibe nép is. // Siklók, pókok, békák látják / vízicsibepásztor vízicsibe-nyáját."

Még aznap megjött e-mailen a válasz: „Jaj, a siklók! Imádom őket! Az ezüstösen csillogó síkos, hajlékony hátukat, amely hol itt, hol ott villan föl a patakok vizében, miközben ők virgoncan szlalomoznak a fűcsomók között. Micsoda bújócska! Mindent megér! No és azok a gömbölyű, nagy hasú pókok, smaragdzöld brekuszok, meg a csíkos, vakarcs kis nyavalyás vízicsibék…persze anélkül a tökhumortalan, mérgesen kotkodácsoló kotlósuk nélkül. Grr! Felmegy a vérnyomásom, ha csak rágondolok. Igen, magam is kedvelem Weöres Sándornak ezt a versét. Meg azt, hogy: „Nád alól és gőz alól / vízi várból nóta szól, / vízi várban zöld kövön / dalol Ung király." Hanem hát tudod-e, pupák, folytatni? És kapiskálod-e, mi a címe, he? Fogadjunk egy szúnyogban, hogy nem. Szia! Wawa."

„Jé, ez szereti a békákat! – kerekedett el Bíborka szeme, s azonnal válaszolt, pedig még nem is reggelizett. „Mi az, hogy ismerem-e? Második lettem vele az iskolai szavalóversenyen! Címe: *A békakirály*. S így folytatódik: „Hallja kinn a sima rét / Ung királynak énekét, / és nótára hajladoz / lepke és fűszál." Hanem mondd csak, te *wawa@gmail.com*. Fiú vagy-e vagy lány? Nem mintha fontos lenne. Vagy titok? S mi az igazi neved?"

Eltelt egy nap, el kettő is. Semmi válasz. „Megsértettem volna? Kár. Olyan jól megértettük egymást" – búslakodott Bíborka, majd fejest ugrott a vízbe, és úszott egy kiadósat búfelejtőül. Először háton, aztán mellúszásban, végül átváltott pillangóra.

Harmadnap aztán megjött a levél, méghozzá csatolmánnyal. A csatolmányban egy csokor libavirág sötétlila ibolyával, halványrózsaszín imolával és kukacvirággal csokorba kötve! „Fiú vagyok, s a nevem: Gida. Azt nem is kérdezem, lány vagy-e, mert világos, mint a vakablak. Aki ennyi zöldséget összehord… Hanem a nevedre én is kíváncsi lennék. Remélem, lesz benned annyi betyárbecsület, hogy fogat fogért alapon betartod a nevet névért szokásjogot!"

„Bíborka vagyok – üzente a *zero567@neobee.net.* – De mondd csak, Gida: te egy göndörszőrű barika vagy? A nevedből ítélve erre kapiskálok."

„NEM vagyok birka! Pfuj, milyen retkesek és büdösek! Ki nem állhatom őket a sáros csimbókjaikkal együtt. Hagyják, hogy az az egy szál loncsos puli egzecírozza őket naphosszat azon a poros, félig kopár réten. Mondtam már neked, hogy én a vizek szerelmese vagyok. S íme az újabb rejtvény. Mi a címe és ki írta az alábbi, öt versszakos verset? „Ez a tó, ha enyim lenne, / mindennap fürödnék benne. // A forró nyár ünnepére / leúsznék a fenekére. /Cirógatnám sok szép halát, / biztatnám a békák karát. / Cimboráznék a csiborral, kínálgatnám mézzel, borral. // Fésülném a habok fodrát, / ugratnám a vízibolhát."

„Jópofa vagy te, Gida! Még hogy öt versszakos vers! Valld csak be szépen: lusta voltál megnézni a következő oldalt is, amelyen még öt versszak van, úgy bizony! A címe pedig: *Dal a tóról*, és nem más írta, mint másik kedvenc íróm, Tamkó Sirató Károly. Hanem hogy milyen igaza van! Én is mindennap fürödnék, egyre csak fürödnék, lubickolnék! És leúsznék a víz fenekére, a meleg, lágyan simogató iszapba, belefúrnám magamat hasig, aztán megforognék a habokban, megugratnék néhány vízibolhát, de meg ám úgy, hogy szertesipircelnének a szélrózsa minden irá-

nyában. Majd uzsgyi, föl, föl a víz bugyborékoló felszínére, teli tüdőből szippantani a csodás meleg, éltető levegőből, kergetőzni a sűrű nád és érdes levelű sásszigetek között, megülni egy hőségtől gőzölgő zsombékon, és biztatnám a békák karát. Még hogy biztatnám. Imádom az unkogásukat! Magam is karénekes vagyok. Mezzoszoprán. Te tudsz-e, szeretsz-e énekelni?"

Wawa, azaz Gida ezúttal égkék betűkkel írta levelét, méghozzá jókora dőlt betűkkel, hogy mutatósabb legyen: „Tenor vagyok, de csak muszájból, mert kevés van belőlünk a kórusban. Legszívesebben a lepkékről énekelünk: lepke, lep-ke-lep… A himnuszunkat azonban minden reggel elénekeljük: „Korán örült, vigadott, szegény béka Berci,/ mert a gólya csőrével rögtön rabul ejti./ Viszi már, a békakomát,/ kis gólyái várják otthon a jó vacsorát!" Ugye, klassz! Nekem ez jelenti az ébredést, az új napra való erőgyűjtést és a felkészülést."

SZÉGYELLD MAGAD! Írta válaszlevelében Bíborka, méghozzá csupa nagybetűvel. „Nem átallod a mi gyászindulónkat harsogni? És én balga még azon ábrándoztam, hogy szólok a nagytatámnak, aki az énekkarunk karnagya, hogy hívjon meg benneteket egy nyári táborozásra és baráti énekversenyre hozzánk, a Nagy Pocsolyához!"

„Bocsi, ha megbántottalak. Igazán sorry. Hanem van egy ötletem: szkájpoljunk! Az én skype-nevem: ciconiidae13. Holnap ötkor várom a jelentkezésedet. Hy!"

Bíborka másnap sietősen pötyögte be a megadott skype-nevet. Kíváncsian várta a fejleményeket. Meg is jelentek a jobb felső sarokban az adatok: Ciconia ciconia Gida, B/7-es kémény. Bekapcsolta a kameráját is, de semmi sem mutatkozott. Türelmetlenül kezdett csetelni. „Itt vagyok, Gida. Jelentkezz!"

– Szevasz – hangzott fel váratlanul egy furcsa, meglehetősen éles hang.

– Na végre! De miért nem látlak? Kérlek, kapcsold be a kamerádat is.

– Sajnos, nem szolgálhatok vele. Tudod, öreg a gépem, a bátyámtól örököltem, és nem bírja el a kamerát, csak a hangszórót. De azért ez is megteszi, igaz? Úgy örülök, hogy végre… de milyen furcsa a hangod.

– Megírtam, hogy szoprán vagyok, nem? Hanem a neved… Mondd, miért írtad oda kétszer is azt, hogy „ciconia"? Tévedésből?

– Nem. Ez ősi név, latin származék. Azt jelenti, hogy a fehér nemzetséghez tartozom. A nagybátyámat viszont úgy hívják, hogy Ciconia nigra, mert ő már feketének számít. Kérlek, írd ki a saját nevedet is!

– Parancsoljon uraságod: Anura Bíborka. Megfelel az ízlésednek?

– Rossz sejtelmeim vannak… Az az Anura… valamire emlékeztet… Kérlek, applikáld be a bal sarokba legalább a fényképedet.

– Rendicsek. Csak egy pillanat…

Egy kattintás, s a partnerlista fölött megjelent egy nagy szemű, nevető – zöld kecskebékalány képe!

– Bíborka… te kecskebéka vagy?! – suttogta megrökönyödve Gida.

– Nem tetszem? A családban állítólag én vagyok a legszebb. A távolabbi rokonság közt akad levelibéka és varangy is, de az enyémek már egy kicsit kikupálódtak és…

– Nem is az, hanem… hanem… De mondta is a tesóm: nem kellene 13-as számot választanom skype-, azaz nick-name (ál)név kiegészítőnek! S én mamlasz, nem hallgattam rá, mert hogy nem vagyok babonás. Az aztán tényleg nem. Nahát! Ezt álmomban sem hittem volna! Hát persze. Gondolhtattam volna: imádod a vizet, az úszást, a tavirózsákat, a békalencsét, a nádat, a siklókat, a szúnyogokat…

– Meg a költészetet, a zenét, a természetet. Éppen úgy, akárcsak te. Tök egy az ízlésünk, hiszen magad is mondtad. Minket a sors is barátoknak teremtett. Biggyeszd oda gyorsan te is a képedet. Már alig várom, hogy szemtől szembe… Te jó ég! Te – gólya vagy?! Gida…*wawa@gmail.com* – te gólya vagy?! Nem igaz! Ez nem lehet igaz!

S nézte, bámulta egymást, illetve egymás internetre felrakott színes fényképét a két jó barát sokáig, eszméletlenül sokáig.

– Persze. Szereted a lepkéket: Lepke-lep-ke-lep: kelep! Becsaptál! Rútul átvertél, Gida!

– Én? Soha! Most is csak azt mondom – mindennek ellenére – becsszó: te, *zero 567@neobee.net* – te vagy az én legeslegjobb barátom, az én igaz haverom! S mondok még egyet, kettő lesz belőle: Te, hallottam én arról a bizonyos Rómeó és Júliáról is A tesómék látták is őket a színházban. Hát azok, baráték, tiszta ellenségek voltak. A Capuletek meg a Montague-k. Mégis halálosan egymásba habarodtak. Még meg is mérgezték magukat egymásért, csupa szerelemből.

– A Capuletek.

– Meg a Montague-k. Vagyis a Rómeó meg a Júlia. Hát én amondó vagyok, Bíborka: mi sem vagyunk tán náluk rosszabbak. Maradjunk barátok. Jó? Mondd, hogy jó.

– Jól hangzik… De azért aludjunk rá egyet, és… és majd meglátjuk, *wawa@gmail.com* = Ciconia ciconiaGida = Rómeo. Szia!

És *zero567@neobee.net* =Anura Bíborka = Júlia – kikapcsolta a számítógépét.

Aztán gyorsan ismét bekapcsolta.

– Itt vagy még?

– Itt. Naná. Sajnos. Nagyon sajnos! – hallatszott Gida kissé reszelősre sikeredett, sértett hangja. – No, mi az ábra?

– Akkor tudod mit? Holnap… mondjuk… mondjuk úgy alkonyattájt – habár akkor zsinatol és valcerezik itt a tó fölött a legtöbb vonzó, teltkarcsú szúnyog – felhívhatsz ismét. De biztosan! Oké? Itt várlak a gép előtt, bekapcsolt skype-pal. Hy!

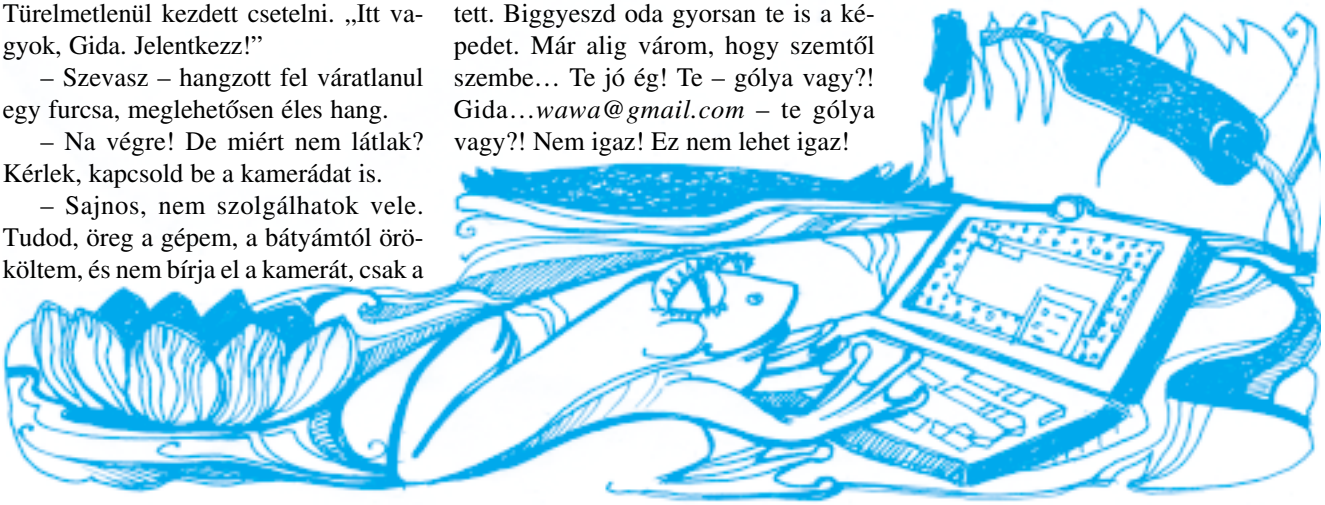

Számítógép-suli 66.

ECDL-FELADATOK

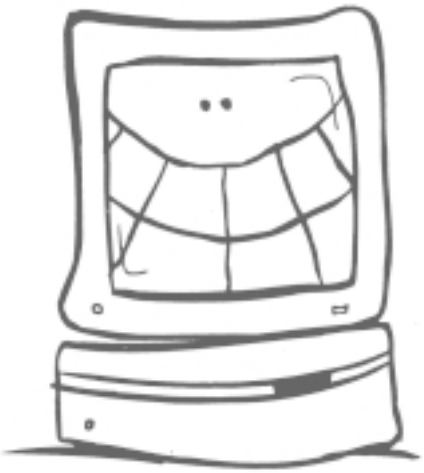

Az **ECDL**-példatárhoz hasonlóan az értékelési irányelveket és a szükséges ismereteket is megadjuk. Ez a feladat a tabulátorok alkalmazásának lehetőségeit ellenőrzi. Figyeljetek arra is, hogy a tabulátorok kitöltését is be kell kapcsolni, és a pozícióját is be kell állítani.

A feladatot elkészítése után nyomtassátok ki, és ezt az *Irka* levelezési címére küldjétek el. Az elkészített dokumentumot mentsétek el, és azt egy elektronikus levél mellékleteként továbbítsátok nekem a következő címre: *irka.pd@gmail.com* címre. A dokumentum fejlécében legyen feltüntetve a nevetek, az iskola, amelybe jártok, a láblécben pedig az osztályotok is. A feladat megoldását december 25-ig kell elküldeni. Az eredményeket a következő számban fogjuk közölni.

Körutazás hajóval a török Riviérán!

Útvonal: Marmaris – Fethiye – Kas – Antalya – Marmaris
Elhelyezés: 6 db 2 személyes, fürdőszobás, ablakos kabinban.
Ellátás: Reggeli, ebéd, vacsora.

Fontos tudnivalók

- A hajó személyzete és kapitánya magyar.
- A hajó csoportos kibérlése esetén 15% kedvezmény vehető igénybe!
- Az útvonal a résztvevők kívánságára megváltoztatható.

A hajó technikai adatai

Teljes hossza: 22 m
Szélessége: 5 m
Ivóvíztank: 6000 l
Sebesség: 15 csomó

A hajón található technikai felszerelések

Telefon
HIFI
TV/videó
Könnyűbúvár-felszerelés
napozóágy
szörf
hűtőláda
halkereső
motoros szigony
szauna

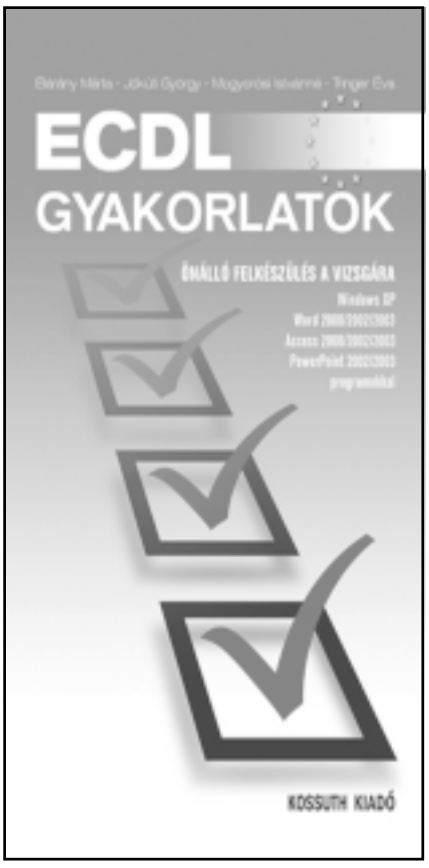

Értékelési irányelvek/Szükséges ismeretek:

Alapszintű műveletek

Dokumentum mentése
Dokumentum nyomtatása
Betűtípus módosítása
Betű méretezése
Dőlt betűk
Vastagított betűk
Aláhúzott betűk
Bekezdés középre igazítása
Bekezdés jobbra igazítása
Keretezés (szegélyvonalak)

Emelt szintű műveletek

Ritkított betűk
Kép beillesztése
Kép pozicionálása
Megfelelő módon végzett keretezés (szegélyvonalak)
Felsorolás alkalmazása/jel beillesztése
Szürke háttér

Pallay Dezső

Feladat

Miért hosszabbak nyáron a nappalok, mint télen?

KÖRBENÉZŐ

Cinke a tiszafán

Az év madara

Bölcs madarászok komoly tanakodás után úgy határoztak, hogy 2011-re a cinkét választják az év madarának. De ha gyerekeket kérdeztek volna, akkor is ide jutottak volna. A cinke ugyanis a kedvenc madarak közé tartozik. Alakja, színezete, fürgesége, kellemes hangja miatt közel áll szívünkhöz. Többféle hangja is van a széncinkének, de a legismertebb közülük a tavasz közeledtét jelző „nyitnikék”, a jellegzetes hármas tá-ti-tá ritmussal, amit Szabó Lőrinc verse is megidéz:

Egyszerre mégis
rezzen a táj:
hármat fütyül
egy kismadár.

Háromszor hármat
lüktet a dala,
vígan, szaporán,
mint éles fuvola.

Az a fuvolás
a Nyitnikék!
Már kezdi is újra
Az énekét.

Herman Ottó száz évvel ezelőtt azt írta *A madarak hasznáról és káráról* című könyvében, hogy a magyar szőlősgazda azért hallja a cinke énekét „nyitni kék”-nek (ami azt jelenti: nyitni kellene), mert amikor ezt fújja a kismadár, már kitakarhatók a télire bebugyolált szőlőtövek. Móra Ferenc másképp érti a cinke szavát, szerinte „Kis cipőt, kis cipőt!”– egyre csak azt hajtja. Ugye, mindkét változat igaz? És te minek érted?

Hivatalosan nem is cinkének, hanem cinegének – még pontosabban széncinegének – hívják a mi madarunkat. Így különböztetik meg például a kékcinegétől és a barátcinegétől. A színe miatt bizonyos vidékeken „szenes cin” a neve. Valóban van rajta fényes fekete szín. A feje búbja, a tarkója és a torka fekete, és sárga hasán is végighúzódik egy fekete sáv.

A cinke odúban fészkel. Ezért, ha nincs odvas fa a kertben, csak mesterséges odúval tudjuk odaszoktatni. Egy cinkepár általában kétszer is költ egy évben – egyszer áprilisban, egyszer júniusban –, s mindkétszer 8-10 tojás van a fészekaljában.

Csak a tojó költ, de a kikelt fiókák etetésében a hím is részt vesz. Kell is a szorgos etetés, mert 10 tátogó fióka elképesztő mennyiségű rovart és magot fogyaszt. Gyönyörűség elnézni, ahogy a cinkék akrobata ügyességgel – néha még fejjel lefelé is kapaszkodva – végigvizsgálnak egy-egy ágat, s kikutatják a kéregrepedésekben megbújt legapróbb férgecskéket is.

A széncinege „hűséges" madár, télire sem hagy el minket. Szaknyelven: nem költöző, hanem állandó madár. A téli hidegben néha csapatostul jár a madáretetőre. Kedvence a dió, de szemkápráztató fürgeséggel eltünteti a napraforgót, s a kitett faggyút is örömmel csipegeti.

Amikor kiválasztják az év madarát, rendszerint a figyelem felkeltésével a kipusztulástól szeretnék megvédeni a fajt. Most ennek fordítottjáról van szó: a széncinege esetében arra hívják fel a figyelmet, hogy a társadalmi összefogás – mesterséges odúk kihelyezése, rendszeres és szakszerű madáretetés – milyen szép eredményeket tud elérni egy madár népességének megóvásában, sőt növelésében.

Az év fája

Vadászó őseink tiszafából készítették legjobb íjaikat, mert kemény, rugalmas, és jól tartja alakját. Bár nehezen faragták és alakították, megérte: ezek az íjak soha nem hagyták cserben a vadászt. Ötezer évvel ezelőtt készített tiszafa íjakat is őriznek múzeumban.

Tudományos (latin) neve – taxus (ejtsd: takszusz) – is az íjjal kapcsolatos. A szó eredete ugyanis a szkíta taksza, amely „íjat" jelent. A tiszafa tehát a fegyverről kapta a nevét, s csak véletlenül egyezik a Tisza folyó nevével. Szinte minden szláv nyelven – oroszul, szerbül, horvátul, szlovákul *tisz* vagy *tisza* a fa neve. Dánia (Danmark) nevében a *dan* tag is valószínűleg tiszafából készült íjat jelent. Talán annak emlékére, hogy a kora középkorban ezzel a fegyverrel foglalták el az addig ott lakóktól a területet, ahol most is élnek.

A tiszafa a fenyők, a cédrus, a ciprus, a boróka, a tuja rokona, s hasonlít is ezekre, mert hosszúkás tűlevelei vannak, amelyek egész évben folyamatosan cserélődnek. Télen is zöldek. A tiszafa tűlevelei nagyjából 2 cm hosszúak, sötétzöldek, nem szúrnak. Jellemzően az ág két oldalán helyezkednek el, kettős fésűt formázva. A tiszafák lassan nőnek, nem túl magasra, és nagyon sokáig élnek. Nem ritka az ötszáz vagy akár ezer éves fa sem. Egy öreg példány korát nehéz megállapítani, mert az évszázadok alatt 2-3 méter szélesre vastagodó törzs idővel üregessé válik, ezért nem lehet megszámlálni az évgyűrűket. Egy angliai temetőben álló, becslések szerint 3-5000 éves tiszafa föltehetően Európa legöregebb fája. Magyarországon őshonos ugyan, de nem gyakori. Magja 5-6 mm hosszú és kemény. Kívülről élénkpiros, bogyóra emlékeztető, felül nyitott magköpeny burkolja, amely édes. A madarak meg is eszik, és a magokat itt-ott elpottyantják. A magköpenyt kivéve a tiszafa minden része mérgező az emberek és például a lovak számára is. Érdekes, hogy a szarvasok és őzek viszont minden gond nélkül rágják a leveleit. Megízlelhetjük a bogyóit, ha találunk pirosat, de legyünk óvatosak, s csak a magköpenyt fogyasszuk el, a magot ne! Szerencsére a mag igen keserű, ezért ha valaki tudatlanságból mégis kettéharapja, azonnal ki is köpi.

Ha egy növény mérgező, abból általában gyógyszer is készül. Így van a tiszafa esetében is. Rákellenes szert állítanak elő belőle. Ez a *taxol*, amelyet a tiszafa csak Észak-Amerikában élő egyik változatának kérgében fedeztek föl. A fák tömeges kivágása azonban veszélybe sodorta a fajt. Később kidolgozták a módját, hogy a sokkal gyakoribb közönséges tiszafa leveléből kivont anyagból is elő lehessen állítani a gyógyszert. A taxol leállítja a féktelenül szaporodó rákos sejtek osztódását.

Ennyi érdekesség alapján nem csoda, hogy 2011-ben a tiszafa lett az év fája: így talán nagyobb figyelmet szentelnek majd neki az erdészek és az iskolák is.

Victor András, *Szitakötő*, Magyarország

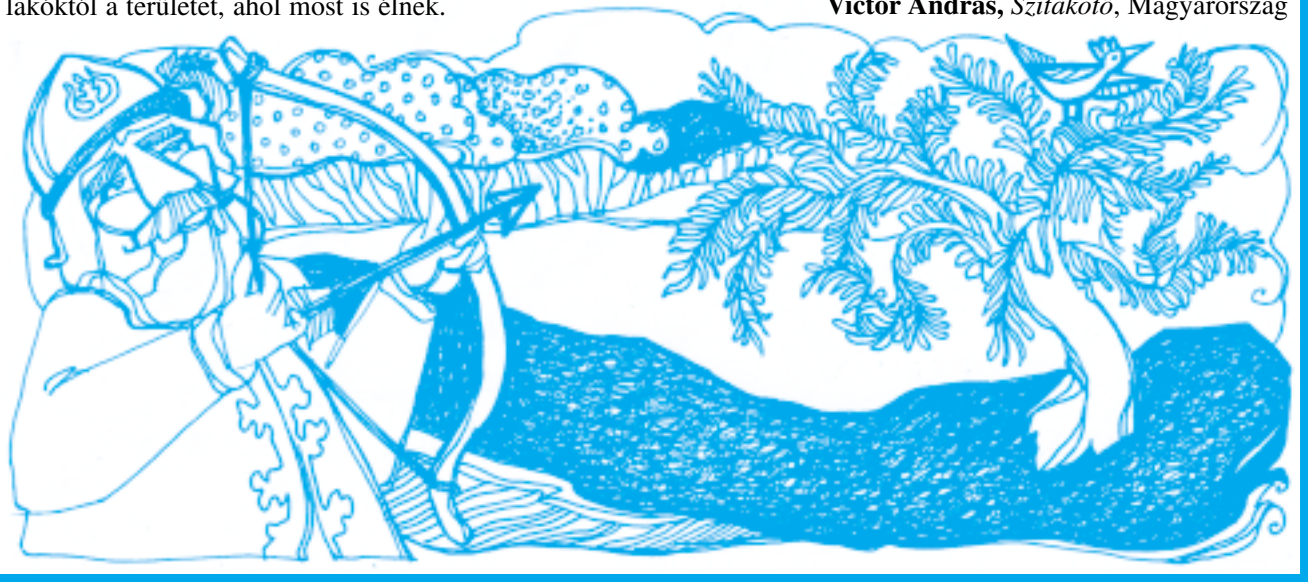

Fesd ki!

Feladat

Mivel etessük télen a madarakat?

Múltunk épített emlékei

A beregszentmiklósi várkastély

Munkácstól nem messze, a Latorca jobb partján fekszik **Beregszentmiklós**. Itt található a vidék egyik legjelentősebb műemléke, a **XV. század elején** épült reneszánsz stílusú várkastély.

A településről 1263-ból származik az első írásos feljegyzés. A XIII. században Bánk bán veje, Simon birtokolta. 1403-ban Perényi Imre kapott engedélyt a királytól erődítmény építésére, majd 1411-ben Zsigmond Perényi Péternek adományozta. 1542-ben a fogságba került Perényiről a koronára szállt. Miksa Frangepán Ferencnek adta, de annak halála után ismét a koronáé lett. Később Telegdi Mihály, Lónyai Farkas, Esterházy László voltak a birtokosai. A Telegdiek emlékét a nyugati épületszárny falában egy ma is látható, töredékes falfelirat őrzi.

1649-ben a kastélyt III. Ferdinánd Lónyai Zsigmondnak és örököseinek adományozta. Lónyai Zsigmond özvegyét Rákóczi László vette feleségül, s így a kastély rá, majd a Rákócziakra szállt.

1657-ben II. Rákóczi György sikertelen hadjáratát megbosszulandó a lengyelek a Latorca völgyébe betörve a szentmiklósi kastélyt is feldúlták.

1670-ben a Nádasdy–Frangepán –Zrínyi-összeesküvés megtorlása elől ide menekült I. Rákóczi Ferenc. Ekkor a kastélyt Esterházy Mária birtokolta, akitől Báthori Zsófia váltotta meg. Többször megfordult a várkastélyban **Zrínyi Ilona és Thököly Imre**, később **II. Rákóczi Ferenc** is gyakran vadászott a környéken. A szabadságharc leverése után a száműzetésbe vonulása előtti utolsó éjszakát is itt töltötte.

A szabadságharc idején ez a kastély adott otthont egy ideig a betegséggel küzdő **Petrőczi Kata Szidónia** költőnőnek.

1726-ban III. Károly a kastélyt a **Schönborn** családnak ajándékozta. Ekkor az erődítményt gazdasági szempontok szerint átépítették, gazdasági központtá alakították.

A beregszentmiklósi várkastély **többszöri átépítés** után nyerte el végső formáját.

Egyemeletes, U alaprajzi elrendezésű épület. Északi és a déli sarkain kiálló kerek, illetve sokszögű saroktorony erősíti a falakat. A kastély homlokzatai dísztelenek, simák, az ablakokat míves, faragott reneszánsz kőkeret szegélyezi. A nyugati épületszárny rövidebb, falai ablaknélküliek. A termek boltozottak. Az eresz alatt lőrések láthatók. Védelmét kelet felől a Latorca, a többi oldalról palánk és árok képezte.

1943-ban a Műemlékek Országos Bizottsága restaurálási munkálatokat végzett a kastélyban. Feltártak **két sgraffitót***. Az egyikben a **Rákóczi-címer** volt látható. Mára nem maradt fenn.

Az utóbbi években megkezdődött a kastély felújítása, s látogatható.

Sgraffitó (e: szgraffíto) egymásra rétegzett két- vagy többszínű vakolattal készült falfelület-díszítés, amelyben a mintát a felső, világosabb réteg megfelelő lekaparása után a maradó sötét réteg alkotja.

Hogyan szereztek a karaó indiánok tüzet?

Indián népmese

Mesélik, hogy hajdanában Pud és Pudleré – a karaó indiánok ősei – kettesben járták a világot, az erdőket. Azt is mesélik, hogy Pudleré ismerte a tüzet. S minthogy soha el nem hagyták egymást, Pud se volt tűz nélkül soha.

Mikor azonban meghaltak, a tűz titkát is magukkal vitték, nem hagyták örökül a gyermekeiknek. Hogy miért nem – senki se tudta.

Akármi oka is volt, gyermekeik hosszú időn át csak a napon tudták megmelegíteni, megsütni az ételeiket.

Évek múlva aztán a következő történt.

Egyszer az egyik vadász magával vitte az erdőbe a kis unokáját, hogy ararapapagájt fogjanak. Volt az erdő közepén egy magas szikla, annak a tetején tanyáztak a papagájok. A vadász egy sziklafalhoz támasztott egy rudat, a kisfiú meg felmászott rajta. S akkor a vadász szó nélkül vállára kapta a rudat, és magára hagyta a kis unokát. A kisfiú keservesen sírdogált a fészek alatt, nem tudta, miért bántak így vele.

Egy idő múlva arra tévedt egy jaguár, és meglátta a kisfiú árnyékát a sziklafal tövénél.

Hirtelen megmerevedett – majd villámgyorsan ráugrott az árnyékra!

De persze nem sikerült semmit sem megkaparintania, csak a levegőt.

A jaguár meglepődött, s felnézett a sziklára. Megpillantotta a kisfiút.

– Gyere – szólt fel hozzá. – Mit sírdogálsz ott egyedül?

A kisfiú azonban tovább pityergett.

– Ha lemegyek, és bántasz, akkor azért fogok sírni.

– Dehogyis bántalak! – mondta a jaguár. – Hiszen én vagyok a nagybátyád.

A gyerek elhitte, amit a jaguár mondott, és leugrott az állat hátára.

És az csakugyan megtartotta a szavát! Nem bántotta a kis indiánt, hazavitte a feleségéhez, és minden jóval megetette.

A felesége azonban sehogy sem volt kibékülve a kis jövevénnyel: egyre a fogát vicsorgatta, mintha azon nyomban fel akarná falni a gyereket.

Végül a jaguár dühösen rámordult:

– Hagyd békén, mert velem gyűlik meg a bajod!

Azzal magukra hagyta őket, s elment az erdőbe, hogy igazi zsákmány után nézzen.

Csakhogy az asszonynak eszébe sem volt, hogy szót fogadjon. Alig tette ki az ura a lábát, folytatta a vicsorgást és morgást – halálra rémítette a kisfiút.

Amikor a jaguár este hazatért, a kisfiú mindent elpanaszolt neki.

A jaguár ekkor egy kicsi íjat és nyilat készített a fiúnak, s meghagyta, ha a felesége ismét ijesztgetné, lőjön egy nyilat a mancsába.

Aztán másnap reggel ismét zsákmányszerző útra indult – a felesége pedig folytatta, amit előző nap abbahagyott: morgott és vicsorgott félelmetesen.

De a kisfiú most már csöppet sem ijedt meg!

Fölkapta az íjat, s belelőtt egy nyilat a jaguárasszony mancsába. Abból pedig egyszerre hullani, potyogni kezdett a parázs – ott izzott és füstölgött a földön!

A kisfiúnak se kellett több: azonnal rohanni kezdett, át az erdőn, haza a falujába. És mindent elmesélt.

Az indiánok nyomban összeültek tanácskozni, s elhatározták, hogy megszerzik maguknak a parazsat.

Úgy is lett: valamennyien elindultak az erdőbe, de úgy, hogy közben mindig hátramaradt valamelyikük egy jó kődobásnyira. Így aztán egymást váltva a futásban, kézről kézre adhatták a kőtálat, amelybe a parazsat gyűjtötték; csak így sikerült olyan gyorsan a faluba érni vele, hogy a nagy kincs nem aludt ki közben.

Azóta ismerik a karaó indiánok a tüzet, azóta nem kell többé nyers ételt enniük.

Feladat

Hogy hívják a görög mitológiában azt a titánt, aki megajándékozta az embereket a tűzzel?

A négy királyfi

Olasz népmese

Élt Afrikában valamikor régen egy király négy kedves, szép szál fiával. Egyetlen hibájuk volt csupán, hogy könnyelműen szórták a pénzt. Bölcs tanácsadók azt eszelték ki, hogy menjen mind a négy fiú világgá, szerencsét próbálni. Addig talán a király meg tudja tölteni újra a birodalom kincstárait. A négy testvér megállapodott egymással, hogy ahányan vannak, annyifelé mennek, és pontosan tíz év múlva találkoznak az apjuk udvarában.

Mind a négy királyfi föltette magában, hogy valamilyen mesterségben tökéletesíti magát. Pontosan tíz év múlva találkoztak apjuk udvarában, ahol a tanácsadóknak beszámoltak arról, hogy mivel töltötték idejüket.

– Én Párizsban valamennyi tudományt kitanultam – dicsekedett a legidősebb királyfi.

– Énbelőlem Szicíliában a leghíresebb vadász lett. Nálam jobban íjjal bánni senki sem tud! – folytatta a kisebbik.

– Katalóniában csak tolvajok élnek – sajnálkozott a harmadik királyfi. – De a csenés, eltulajdonítás művészetét senki sem érti jobban nálam.

– Én pedig Genovában a hajóépítést sajátítottam el – számolt be a legkisebb királyfi. – Pompás vitorlásokat tudok építeni.

– Nagyszerű – kiáltott fel a legidősebb fiú. – Király édesapám, tanulmányaim során egy régi pergamenre bukkantam. Egy kincsekben gazdag szigetet ábrázol, melyen egy királykisasszony él egy sárkány fogságában. A kincs tulajdonképpen a sárkányé. Ha elmennénk erre a szigetre és kiszabadítanánk a királylányt, hajónkat megrakhatnánk kincsekkel, és úgy térhetnénk vissza.

A legkisebb királyfi megépítette a hajót a legidősebb királyfi útmutatása alapján. Öccse elcsente a sárkány által őrzött aranyat, ezüstöt, gyémántot. A sárkány szerencsére éppen aludt, és a királykisasszony sem lármázta fel, hiszen örült, hogy megszabadulhatott a fogságból.

Amikor már fent volt mind a négy királyfi a hajón a kinccsel és a királykisasszonnyal egyetemben, és a hajó, vitorláit kibontva elindult velük visszafelé a tengeren, akkor vették csak észre, hogy utánuk úszik a sárkány. Mindannyian roppant megijedtek. De a Szicíliában nevelkedett királyfi megnyugtatta őket:

– Ne féljetek, amíg engem láttok! – és fölemelve íját oly gyorsan lövöldözte a nyílvesszőket a sárkány felé, hogy az ijedtében megfordult és visszaúszott a szigetére.

De hogy a négy királyfi közül ki vette el feleségül a gyönyörűszép királykisasszonyt, azt viszont nektek kell kitalálnotok, mert annak a pergamennek az alját, amin ezt a mesét találtam, lerágta egy mohó és bizonyára éhes egérke.

Feladat

Melyik az a kárpátaljai nyári tábor, ahol ti is megismerkedhettek az íjászattal?

Miért?

Miért nem fáznak a pingvinek?

A pingvinek bőre alatt vastag zsírréteg található. Tollazatuk hihetetlenül tömött, így sem a szél, sem a víz nem képes áthatolni rajta. A tollak úgy helyezkednek el, mint a háztetők fedőcserepei.

Tudod-e, hogy

a) a világ legnagyobb erdeje a dél-amerikai Amazonas folyó vízgyűjtő területét borító őserdő?
b) ez az őserdő körülbelül hatvanszor nagyobb, mint Magyarország?
c) bolygónk tüdejének is nevezik?
d) a meggondolatlan fakitermelés és a mezőgazdaság térhódítása az utóbbi évtizedekben egyre nagyobb részét terméketlen, kopár pusztasággá változtatta?
e) az őserdő területe napról napra, óráról órára csökken?
f) nem csupán az ott élő számtalan állat- és növényfaj, hanem az amazóniai indiánok élettere is vészesen zsugorodik?

Kukta Peti, Kukta Panni

Nem csak lányoknak!

Vendégváró gesztenyegolyók

Az ősz egyik ajándéka az ízletes szelídgesztenye. Vidékünkön is sok helyütt van gesztenyefa, néhol egész ligetet alkot. Igazi vendégváró csemege a gesztenyegolyó.

Hozzávalók: 25 dkg gesztenyemassza, 5 dkg vaj, 2 dkg kakaópor, porcukor

Elkészítése: A gesztenyemasszát villával szétnyomkodjuk, hozzáteszünk 4 evőkanál porcukrot, majd elkeverjük a vajjal és a kakaóporral. Az így kapott masszából golyókat formázunk, melyeket porcukorban jól megforgatunk. Fogyasztásig hűtőben tároljuk őket.

Jeles évfordulók Magyarország történetéből

November 4.

Szovjet támadás az 1956-os forradalom ellen

1956. november 4-én megindult a szovjet csapatok „Forgószél” nevű hadművelete a magyar forradalom ellen. Hajnali 4 órakor a szovjet páncélosok és a gépesített lövészegységek általános támadást intéztek Budapest és a nagyobb városok ellen. Nagy Imre miniszterelnök 5 óra 20 perckor rádióbeszédben hozta az ország és a külföld tudomására: „Ma hajnalban a szovjet csapatok támadást indítottak fővárosunk ellen azzal a nyilvánvaló szándékkal, hogy megdöntsék a törvényes magyar kormányt. Csapataink harcban állnak. A kormány a helyén van. Ezt közlöm az ország népével és a világ közvéleményével.” Nem sokkal később Nagy Imre a reménytelen helyzetben elhagyta a Parlament épületét és munkatársainak egy csoportjával együtt a jugoszláv követségre távozott. A szabadságharcosok november 4. és 11. között hősiesen harcoltak Budapesten a túlerővel szemben, de végül november 8-án Újpest, november 11-én Csepel is elesett, s a szabadságharc elbukott.

Miért csak az ember képes mosolyogni vagy nevetni?

„Tudnak-e mosolyogni, nevetni az állatok? Egy barátom azt mondja, az ő kutyája nevetni is tud. Én meg nem akarom elhinni.”

Ki látott már lovat, tehenet, csacsit, kutyát vagy macskát mosolyogni? Igaz, talán a kutya és a macska bizonyos mértékben képes arra, hogy ábrázatával jó közérzetét, barátságát, háláját, ragaszkodását kifejezésre juttassa. Igazi mosolyra és a mosollyal rokon érzelmi alapállás kifejezésére szolgáló nevetés azonban csak az ember arcán, ajkán születik.

Egészen biztos, hogy a mosolyt vagy nevetést fakasztó érzelmi állapot bizonyos agyi központok ingerületi állapotától függ. Ezt az ingerületi állapotot viszont a környező világból és a saját testünkből ezekbe az agyi központokba továbbított kellemes érzések gerjesztik. Végső fokon tehát mosoly vagy nevetés formájában arcunkról tükröződik az, hogy kellemes élmények értek bennünket környező világunkból, és az is, hogy testünk belsejében minden tökéletes rendben működik. Az öröm fakasztotta mosoly hatására szánk szélesre húzódik, a szájzugok kissé felfelé emelkednek, ami minden velünk találkozó ember számára azt jelenti, hogy vidámak vagyunk, örülünk valaminek.

A jó közérzet és öröm még magasabb foka a nevetés. Nevetéskor a gégében levő hangszalagok által alkotott hangrés beszűkül, és ezen a szűk nyíláson át a kilélegzett levegő szaggatottan rezegteti meg a hangszálakat, ami a jellegzetes nevető hangot adja. A nevetés a köröttünk levő emberek számára azt jelenti, hogy a nevetőnek jókedve van, örül valaminek, vagy ami lényegében ehhez hasonló: a nevetőnek nincsenek pillanatnyilag nagy fájdalmai, gondot, bánatot okozó szorongásai. De jelenti azt is, hogy nem kell félni tőle, nem haragos, nem akar támadni.

A magatartáskutatók megfigyelték, mint például a Nobel-díjjal kitüntetett osztrák Konrad Lorenz, hogy az állatok – pl. a libák, majmok – ha nem is mosolyognak, de van olyan arckifejezésük, mimikájuk és általános magatartásuk, amely lényegében ugyanazt az érzelmi állapotot tükrözi, mint az ember mosolya vagy nevetése. Embernél, állatnál a mosoly vagy a vele egyenértékű arckifejezés nemcsak azt jelenti, hogy az illető ember vagy állat jókedvű, nem haragos, veszélytelen, hanem azt is, hogy a szervezetében pihenési, erőraktározási folyamatok zajlanak. Tehát minél többször van sikerélményünk, minél többször ül arcunkra vidám külső élmények és belső egészség következtében mosoly vagy nevetés, annál pihentebbek leszünk, annál több erőnk lesz a soron következő küzdelmek, testi vagy lelki feladatok megoldására.

Dr. Szendei Ádám

„Okostojás” állatok

Amerikai varjú

Élelemszerzés során e madarak a fizika törvényeit is alkalmazzák. A kemény mogyorót például úgy törik fel, hogy a csőrükben felviszik a magasba és onnan leejtik. Minél puhább a föld, annál magasabbra repülnek a zsákmánnyal.

Keselyű

Hasonló technikát vetnek be a kelet-afrikai vidéken élő keselyűk: a vastag falú strucctojást úgy törik fel, hogy a csőrükbe vesznek egy méretesebb követ és megfelelő magasságból ráejtik a tojásra.

Krokodil

A félelmetes ragadozó nem bántja a krokodilusmadarat, hagyja, hogy a szárnyas a fogai közül kicsipegesse az ételmaradékokat és az ínyén élősködő piócákat, parazitákat – ugyanis jól tudja, hogy különben megromlanának a fogai.

Teknős

A lassú és fáradékony páncélosok pedig azt figyelik ki, mikor lakott jól a krokodil – hogy aztán kényelmesen és nem utolsósorban biztonságban utazhassanak az úszkáló fenevad hátán.

Polip

Rekordernek számít az indonéziai polipfajta, amelyik nemcsak a színét változtatja, hanem önvédelmi célzattal villámgyorsan utánozza 15 állat – köztük a rák, a nyálkáshal, a lepényhal, a tengeri kígyó – alakját, sőt viselkedését is.

Postabontás

Szerkeszti:
Kovács Erika

Az apám pipája

Kiment az apám a balkonra,
Bennmaradt a pipája.
Kereste, de nem találta,
Ezért aztán feladta.

Meg akarta találni,
De nem találta,
Kellett egyet innia
A haragjára.

Segítettem volna,
De nem engedte,
Végül egyedül
Megkereste.

Örült az apám,
Szép és jó anyám is,
Örült a testvérem,
S örültem én is.

Nem kellett újat venni,
Örült ennek a kis öcsi,
Örült mindenki,
Örült a Bodri is.

Kiment az apám a balkonra,
Utána is ment a pipája.
Végre egyet pipázott,
El is szívta a napot.

Kacsur Balázs
II. A osztály, BMG

Jeremkina Laura, *Beregszász*

Szabó Edina,
4. osztály, Sárosoroszi

Rádik Krisztián, *IV.A osztály, BMG*

Kedebec Zoltán, *6 éves, Munkács*

Románics Antal, *6 éves, Munkács*

Honvédsírok gondozói

Fényképes beszámolót kapott szerkesztőségünk a Beregszászi Járási Rákóczi Szövetség Ifjúsági Szervezetétől. Az ifjú „rákóczisok” 5 évvel ezelőtt vállalták a beregszászi római katolikus temetőben lévő 92 honvédsír gondozását. Az itt nyugvó honvédek a II. világháborúban, a beregszászi vasútállomás bombázásakor haltak hősi halált.

Borbély Ibolya tanárnő, a Szövetség elnökének vezetésével a fiatalok rendszeresen látogatják a sírhelyeket.

Ez a vállalás nagy felelősséggel járó feladat, hisz 92 sír és a környék rendben tartása időigényes és fáradságos munka.

Simon Alexandra versbe is szedte munkájukat:

Egyszer egy keddi napon,
Mikor sütött a nap nagyon,
Csapatunk elment a temetőbe,
Rendbeszedtük a sírt egykettőre.
A munkához sok erő és kitartás kellett,
De mind tudjuk, hogy megérte.

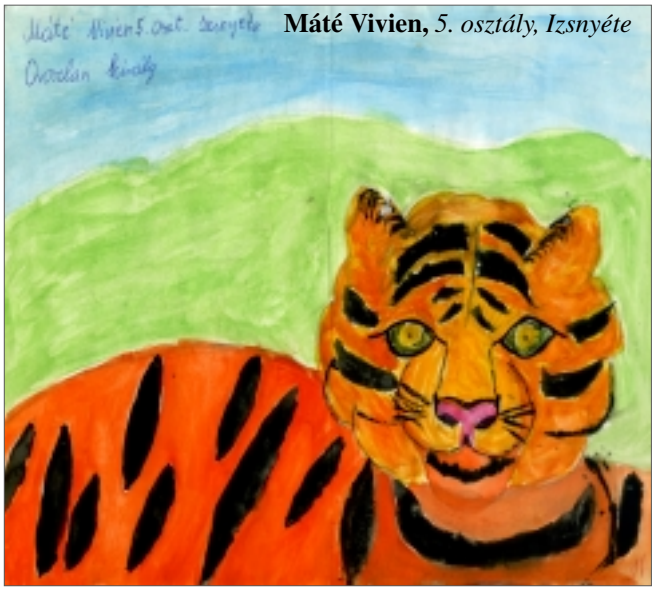

Máté Vivien, *5. osztály, Izsnyéte*

Egyensúlyverseny

Húzunk a földön egy kb. 5-6 méter hosszú, lehetőleg egyenes vonalat. A játszónak ezen a vonalon kell vállmagasságig felemelt karokkal oly módon végigmenni, hogy a fején vitt könyvet le ne ejtse. A gyakorlat keresztülvitele a következő: A próbatevő öt lépést tesz a már leírt módon a vonalon, majd mély térdhajlítást csinál úgy, hogy az egyik térde érintse a földet (de csak érintse! letérdelni nem szabad!), majd térdnyújtás után ismét öt lépést tesz a vonalon előre. Minden lépés egy pontot számít, a térdhajlítás kettőt. Tehát, aki a gyakorlatot hiba nélkül elvégzi, 12 pontot kap. Az egész gyakorlat alatt a fejen vitt könyvnek természetesen nem szabad leesnie. Ha a könyv leesett, a gyakorlat érvénytelen, viszont háromszor meg lehet kísérelni. Ha valaki csak négy lépést tudott a három kísérlet alatt folytatólagosan tenni, az csak négy pontot ért el. Vigyázat: a könyv lehetőleg legyen keménykötésű, de még így sem kell okvetlenül tönkretenni!

Kő, olló, papiros

Ha igazságosan szeretnétek eldönteni, kié legyen az elsőbbség, s már meguntátok az „egyedembegyedem”-es kiszámolókat, próbáljátok ki a következő játékot:

Két játékos megáll egymással szemben, egyik kezük a hátuk mögött van. Hangosan elszámolnak háromig. Háromra előveszik a hátuk mögé dugott kezüket, amellyel a következőket mutathatják:

- ököl
- nyitott tenyér
- két felmutatott ujj V alakban

Az ököl – a „kő”, a tenyér – a „papír”, a két ujj V alakban – az „olló”. Ha a két játékos két különböző dolgot mutatott, az egyik mindig felülkerekedik a másikon. Az olló összevágja a papírt, a papírba bele lehet csomagolni a követ. A kő összezúzza az ollót. Így könnyűszerrel véget lehet vetni a vitának, hogy kié legyen a játékban a kezdés joga.

Számrejtvény

Milyen jeleket kell tenni a napocskák helyére, hogy a végeredmény kijöjjön?

9 ☼ 3 ☼ 7 ☼ 5 ☼ 4 ☼ 3 ☼ 2 ☼ 6 = 9

Fejezd ki lovas szólással

- sokért nem adná
- rászed valakit
- gyalog jár
- rosszra biztat valakit

Bűvös négyzet

Keress minél több értelmes szót a bűvös négyzetben!

É	H	Á	R	S	É	R	C	F	Ö
B	O	R	A	Z	V	Á	Z	A	R
A	L	Á	D	Í	I	Z	I	L	E
B	D	L	Í	N	A	S	Z	A	L
A	D	O	R	É	T	I	E	Z	Ő
L	O	M	E	S	E	M	G	Ó	L
K	B	O	T	Z	S	E	B	L	E
U	O	S	E	É	S	U	S	O	G
É	L	E	K	R	É	M	O	M	F
Á	T	B	E	Ó	K	A	M	R	A

Mi a foglalkozásuk?

A nevek betűinek átrendezésével megtudod, hogy mi a foglalkozásuk.

DERES ELZA

G. GARAY MÁRTA

MÁRTON ARISZTID

SRÉG ZOLTÁN

TRAKK ÁRON

DR. SZITT ERNŐ

Valamiből csak egy van

Ó	Z	C	O	S	N	L	Y	A	U	K
S	A	V	K	A	S	E	G	E	S	Ő
H	Y	U	L	F	L	A	D	Ö	É	K
F	Ü	L	S	D	T	K	Ő	D	Ü	N
S	Z	E	N	N	K	Y	V	V	Í	Z
E	R	A	D	Ő	I	R	T	Á	N	S

Ha kihúzzátok a rejtvényből a Földünket veszélyeztető tényezőket, és a megmaradt betűket folyamatosan összeolvassátok, megtudhatjátok a környezetvédők jelmondatát. Mi ez?

Beküldési határidő: 2011. december 25.

Bábok és babák

Tündérujjak

Bármelyik bábfigurát el tudod készíteni a mellékelt rajzok alapján. Kell hozzá hurkapálca, pingponglabda, vastag fonál, színes rongydarabok, filctoll, olló, tű, cérna, ragasztó.

1. Fúrj apró lyukat a pingponglabdába, és szúrd bele a hurkapálcát.

2. A rongyok közt keress fehér vagy halvány színű darabot, és vond be vele a labdát, majd kösd el fonallal a nyakát.

3. A baba karját is kösd rá jó erősen, hogy ne lötyögjön.

4. Most jön a frizura: ha kitaláltad a fazont, vágd fel a fonalat megfelelő hosszúságúra, és ragaszd ügyesen a baba fejére.

5. Amíg a ragasztó szárad, kiszabhatod és megvarrhatod a baba ruháját.

6. Végül filctollal rajzold meg az arcát – lehet mosolygós, szomorú, pityergő, amilyen karaktert a bábelőadás szereposztása megkíván!

DÖNGICSÉLŐ
ÓVODÁSOK MELLÉKLETE · SZERKESZTI GABÓDA ÉVA

Darázs Endre

Csupa sár

Most az utca
Csupa sár, csupa sár,
Sári néni
Kiabál, kiabál.

„Hallottad-e,
Te macska, te macska,
Vigyázzál
A talpadra, talpadra!”

Ám a macska,
Hiába, hiába:
Beugrott a
Szobába, szobába.

Sári néni
Kiabál, kiabál:
„Juj, a szobám
Csupa sár, csupa sár!”

Szalai Borbála

Makk-emberke

Makkot szedtem tölgy alatt,
gyorsan telt a nagy kalap.
Tudtam én már előre,
mit csinálok belőle:

kutyát, macskát, gólyát, darut,
zsiráfot is, hosszú nyakút,
csacsit, lovat, bocit, kecskét,
s a végén egy makk-emberkét.

Makkból lesz a hasa, feje,
gyufaszálból lába keze…
makk-kalap lesz a kalapja,
hogy ne fázzon a kobakja...

Csanádi Imre

Levélsöprő

Köd szitál, hull a dér,
lepörög a falevél,
földre szökik szemétnek,
aki éri, ráléphet.
sziszegő szél söpri, hajtja,
hullongó hó betakarja.

Zsadalányi Lajos

Eső esik

Esik eső fűre, fára,
megázik a madár szárnya
csöpp lányaim szoknyácskája,
csiga apró meszes háza.
Esik eső csepereg,
három egér pityereg.

Öltöztethető papírbaba

Készíts öltöztethető papírbabát: színezd ki a babát és a ruháit színes ceruzával vagy filctollal, a baba testét ragaszd fel kartonra (így tartósabb lesz), majd vágd ki a körvonal mentén. A ruhákat nem kell kartonra ragasztanod, csak ki kell vágni, és a kis fülek segítségével ráadhatod a babára. A baba testét körülrajzolva te magad is tervezhetsz ruhákat, amelyeket ízlésed szerint színezhetsz. Ne feledkezz meg a fülecskékről, nélkülük nem állnak meg a ruhák a babán! Jó szórakozást!

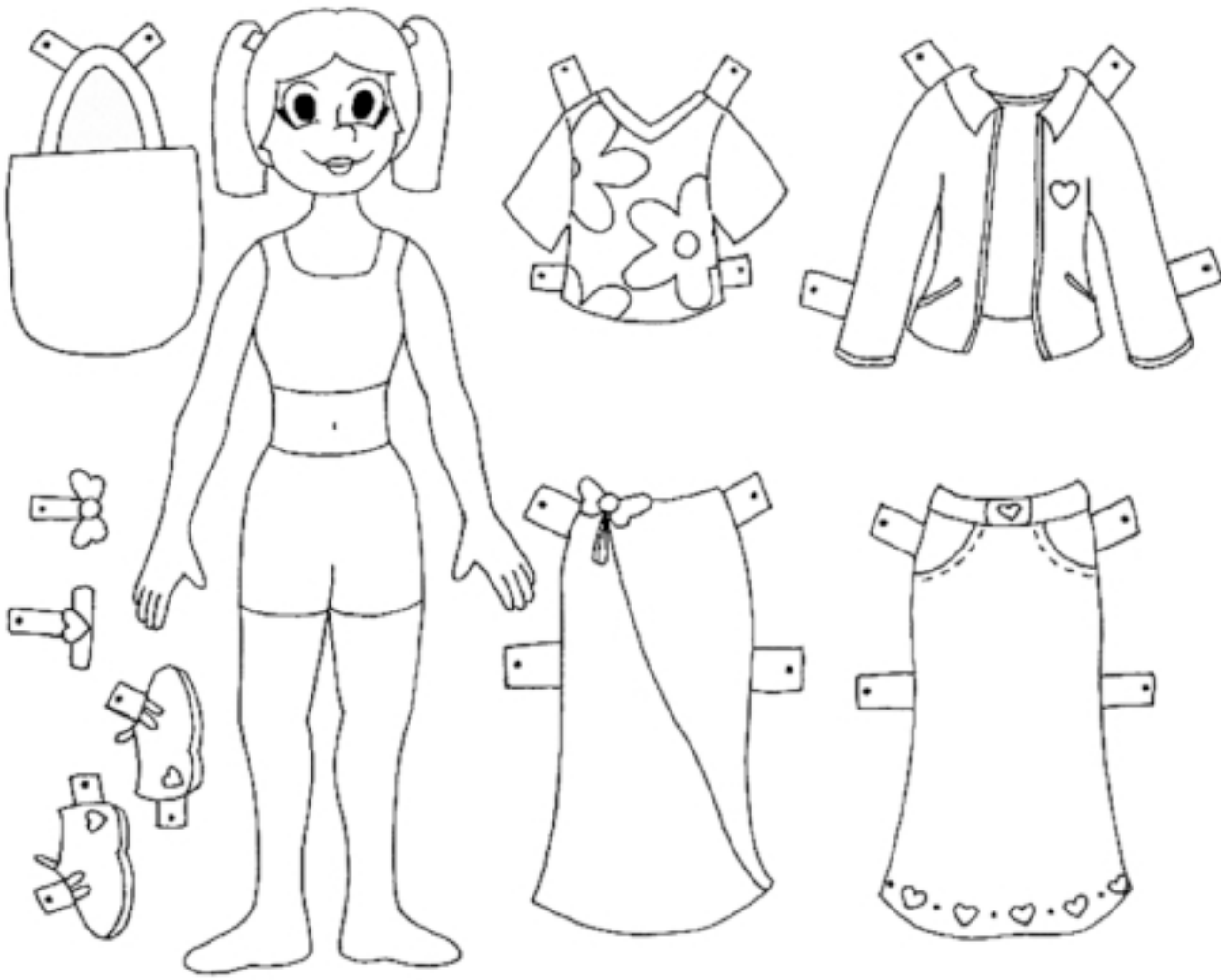

Találósok

Gyümölcs vagyok, édes vagyok, ha megértem, piros vagyok.
Télen jól elrejt a kamra, mi is volnék, ha nem ….
Mi az? *(ɐlɯɐ)*

Sünilabda, zöld a színe, ősszel pottyan le a fűbe.
Benne barna golyó lapul, nagyot pattan, ha elgurul.
Mi az? *(əʎuəʇzsəƃ)*

Koronás, de nem király, még csak nem is hercegnő,
törzse vastag, ága sok, évek alatt nagyra nő.
Mi az? *(ɒf)*

Árnyjáték

Ha kartonból körbevágod a formákat és tartópálcát erősítesz rájuk, eljátszhatod a kút és a kismadár történetét. Egy kartondobozból vágd ki a bábszínházadat. Pauszpapír legyen a mozivászon, és egy zseblámpa is elég lesz fényforrásnak. Készíts több figurát, hogy más meséket is eljátszhass!

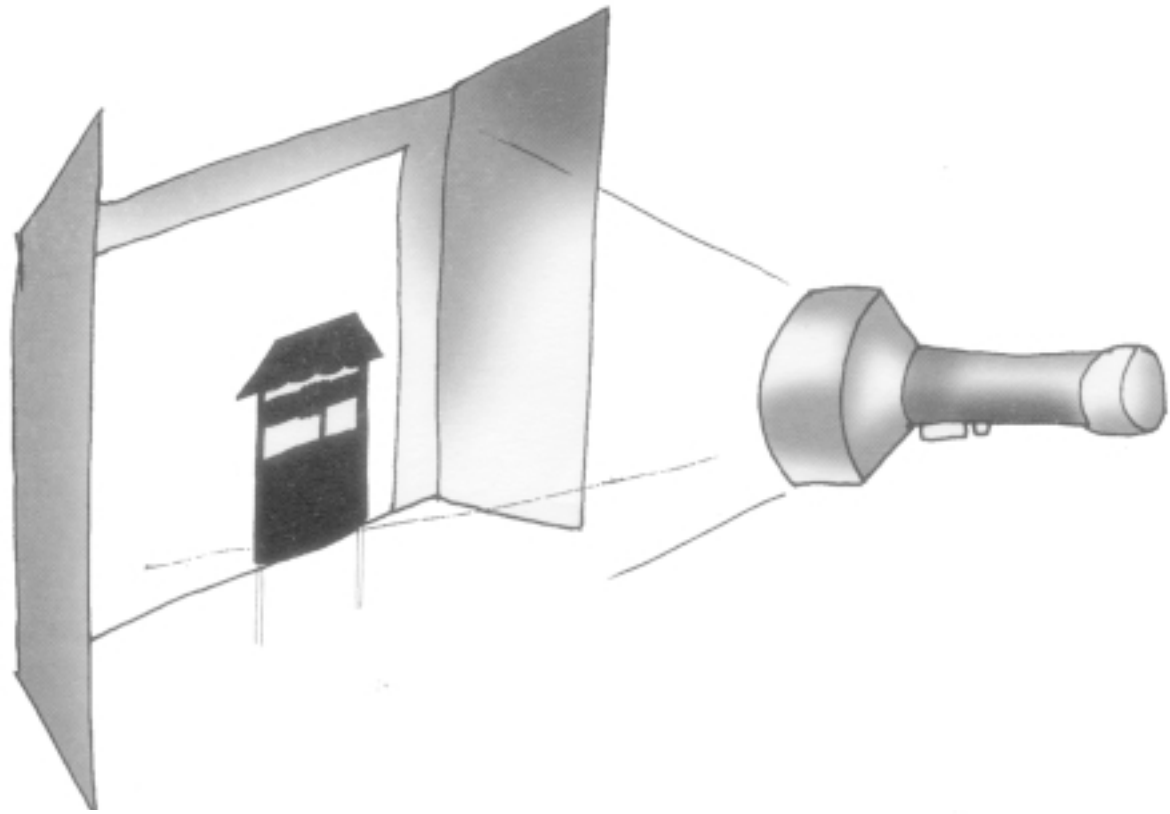

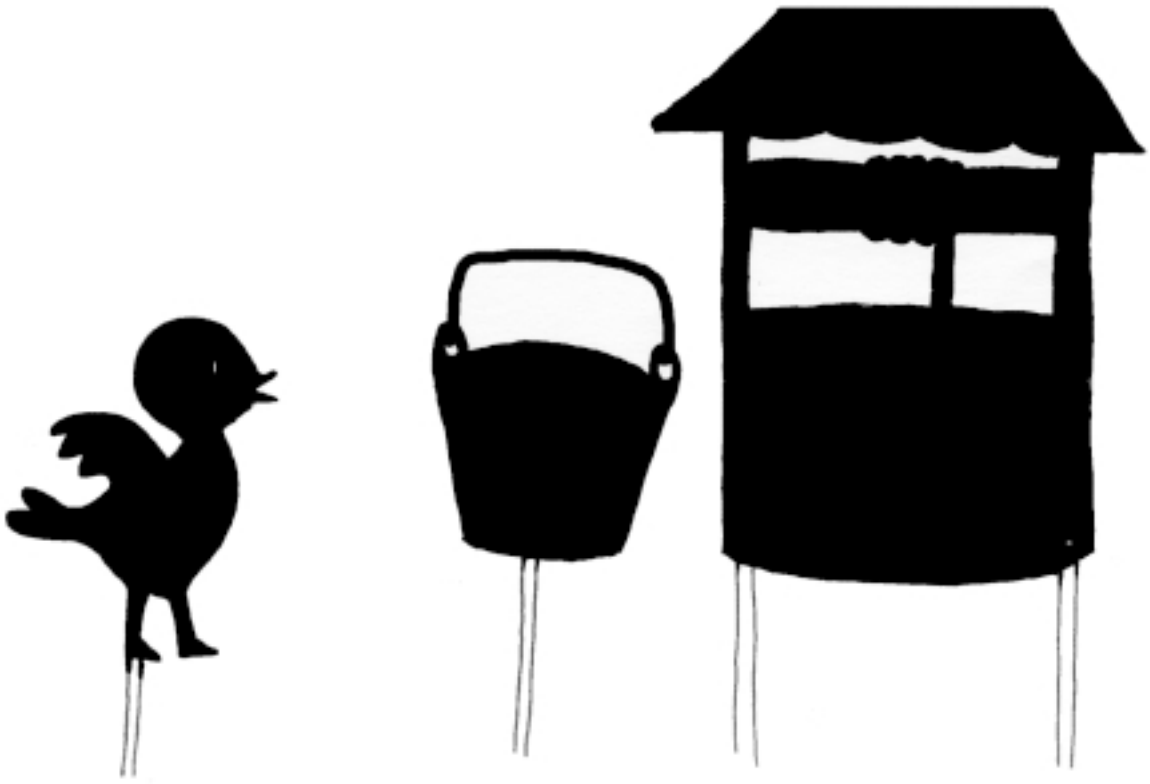

A hinta meg a körtefa

(Népmese)

Egyszer volt, hol nem volt, volt egy öreg gazdaember. Annak az öreg gazdaembernek a kertjében volt egy körtefa, s azon a körtefán szép nagy körték termettek. A szomszédjának keskeny udvara volt, az istálló jó hátul volt, éppen a körtefa iránt. Annak a szomszéd embernek volt egy olyan nyolcévesforma huncut fia. Annak a gyereknek mindig valami komiszságon járt az esze. Legjobban szúrta a szemét, hogy mennyi körte van az öregember körtefáján. Egyszer, amikor átlesett a kerítésen a gyerek, látta, hogy az öregember ott fekszik a körtefa alatt hanyatt, a kalapja a szemére van téve, s a pálcája, amivel sétálgatott, mellette.

Csábította a körte nagyon a gyereket, nem nyughatott. Gondolkozott, töprenkedett, hogyan juthasson ő oda, hogy azokból a körtékből egyék. Végül is kitalálta. Elment, megkereste a kenderkötelet, amelyikkel az apja kötötte le a szénát a szekéren, s a csűrgerendára felkötötte a kötelet, úgy csinált hintát magának.

A hinta olyan hosszú volt, s az udvar olyan keskeny volt, hogy ha ő felült a hintára, és hajtotta magát, akkor a hinta éppen odaért a körtefához. Ahányszor odaérkezett, leszakított egy körtét, s amíg visszament, beletette a zsebébe. Megint hajtotta, mikor odaért, leszakított egyet, visszament, betette a zsebébe. Két jó nagy zsebe volt. Addig mind hajtotta a gyerek a hintát, amíg megtöltötte a zsebét körtékkel. Na de a kötél vásott volt, s a gyerek is megnehezedett a sok körtétől. Mikor legközelebb meghajtotta magát, s éppen odaérkezett a körtefához, hát elszakadt a kötél, s – zsuppsz! – a gyerek leesett. Éppen rá az öregemberre.

Az öregember felszökött, s látta, hogy a gyereknek tele a zsebe körtével. Fogta a pálcáját, s jól rávert a gyerek fenekére. A gyerek így elszabadult az öregember kezéből, kifutott az utcára. Hát az utcán éppen vásár volt. Megállott a hídon, tapogatta a fenekét, s ezt gondolta:

„Hát megnövök én még, s akkor visszaadom annak a kapzsi öregnek, amit kaptam.” S ki tudja, még miket gondolt.

Ahogy ott tűnődik a gyerek, hát éppen arra járogatott egy ember léggömbökkel. Sok léggömb volt összekötve, úgy vitte őket az ember, s árulgatta. Közben odaérkezett a kocsma elé az ember, ott volt egy karfa. Gondolta, megköti a léggömböket a karfához, s bemegy, hogy igyék egy deci pálinkát. A gyerek látta, hogy az ember megkötötte a léggömböket, s azt is látta, hogy bement a fogadóba. Hamar odafutott, s eloldta a léggömböket. Az ember, mikor a szájához tette a kocsmában a decist, hogy megigya a pálinkát, hát csak a felét tudta meginni, mert akkor látta, hogy egy gyerek eloldja a léggömböket. Úgy a kezében a decissel futott ki, nem itta meg egészen a pálinkát, mert tudta, hogy olyan erősek a léggömbök, hogy a gyereket, ha eloldja őket, elrepítik.

Mire odaérkezett az ember, hát a gyerek már a levegőben volt, mert eloldotta a léggömböket. Utánakapott az ember, de nem érte el a gyerek lábát. Elvitték a léggömbök a huncutját.

A szegény gyerek megijedve tartotta, tartotta egy darabig a léggömböket, de hamar elfáradt a keze, s eleresztette. Szerencséjére egy asszony a hídon egy nagy kosár tojást árult, s éppen arra a kosár tojásra esett a gyerek. Az összes tojás pocsékká ment, de neki magának nem történt semmi baja. Megfogta az asszony, jól megdöngölte a gyereket, s addig nem eresztette el, amíg oda nem jött az apja s az anyja, s meg kellett hogy fizessék a tojásokat. Jött a léggömbös ember, az is tartotta a tenyerét, meg kellett hogy fizessék a léggömböket is. Hát a szülei megszidták a gyereket alaposan, de magukban örültek, hogy se keze, se lába nem törött, semmi nagyobb baja nem történt. Kifizették az asszonynak a tojásokat s az embernek a léggömböket, az öregnek a körtéket, aztán éldegéltek tovább, s máig is élnek, ha meg nem haltak.

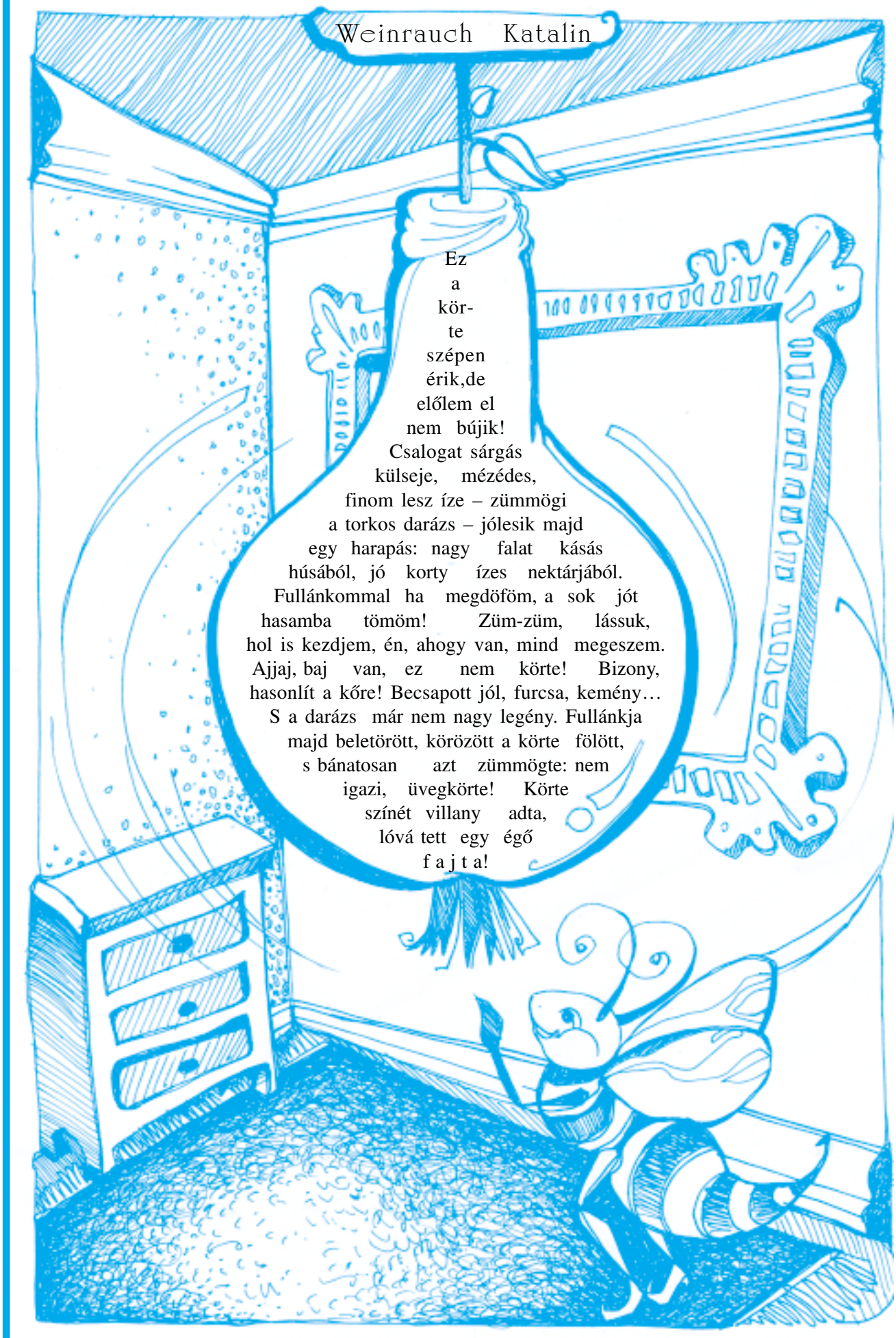
Weinrauch Katalin
Ez
a
kör-
te
szépen
érik,de
előlem el
nem bújik!
Csalogat sárgás
külseje, mézédes,
finom lesz íze – zümmögi
a torkos darázs – jólesik majd
egy harapás: nagy falat kásás
húsából, jó korty ízes nektárjából.
Fullánkommal ha megdöföm, a sok jót
hasamba tömöm! Züm-züm, lássuk,
hol is kezdjem, én, ahogy van, mind megeszem.
Ajjaj, baj van, ez nem körte! Bizony,
hasonlít a kőre! Becsapott jól, furcsa, kemény…
S a darázs már nem nagy legény. Fullánkja
majd beletörött, körözött a körte fölött,
s bánatosan azt zümmögte: nem
igazi, üvegkörte! Körte
színét villany adta,
lóvá tett egy égő
f a j t a!